

IV. v. o.

Výbor *branný a bezpečnostní*

ZÁPIS

10. schůze dne *18. října*

196 ⁸

Zápis: *orig.* výt. o *78* str.

Přílohy: *prvními listy*

Z á p í s

ze schůze výboru branného a bezpečnostního společně s výborem ústavně právním a zahraničním ze dne 18. října 1968.

1./ Projednání smlouvy mezi vládou ČSSR a vládou SSSR o podmínkách dočasného pobytu sovětských vojsk na území naší republiky.

✓ smlouvu uvedl
mpř. vlády

s. Xianouz 1,16,72,

Diskuse:

	posl. ✓ Růžička	9,
	gen. ✓ Lomský	10,
	dr. ✓ Hrabal	10,
	inž. ✓ Šubrt	10,
	dr. ✓ Šekaninová	11,32,70,78,
	akad. ✓ Macek	12,
	✓ Komola	13,27,
	✓ Žiak	15,54,65,
✓ nám. min. zahr. věcí	✓ Pudlák	23,28,32,
✓ nám. min. národní obrany	gen. ✓ Dvořák	29,75,
	✓ Hofman	32,40,61,70,78,
	✓ Karlovská	33,
	✓ Jägerman	36,
	✓ Uher	39,70,
	✓ Plojhar	39,48,
	✓ David	40,
	✓ Vaculík	45,
	inž. ✓ Gudrich	49,
tejemník výboru zahraničního	dr. ✓ Kubín	60,
	dr. ✓ Němec	60,75,
	✓ Besserová	61,
	inž. ✓ Fuková	65,

Zápis

branného a bezpečnostního s ústavně právním a zahraničním výborem
o schůzi výboru

konané dne 18. října 1968 19 o hod.

Přítomni členové podle listiny přítomných.

Archiv Poslanecké sněmovny©

LISTINA PRÍTOMNÝCH

zahraničního
ústavně právního
schůze výboru branného a bezpečnostního , konané dne 18. 10. 1968

Jméno	Jméno
B e l a s Josef	Belas
G e m r o t Josef	Gemrot
H l í n a Jan	Hlína
I r c i n g Václav	Incluse
H o f m a n Leopold	Hofman
J e d l i č k a Věroslav	Jedlička
K a t o l i c k ý Josef	Katolický
K o d a j Samuel	Kodaj
M o c k o v č i a k Ján	Mockovčiak
P e r k o v i č Anton	Perkovič
P e š á k Jindřich	Pesák
T u r o š í k Jozef	Turošík
V é g h Gejza	Végh
L e m s k ý Bohumír	Lemský
V a l o Jozef	Valo

LISTINA PŘÍTOMNÝCH

schůze výboru ústavně právního, konané dne 18. října 1968

Čís.	Jméno	Čís.	Jméno
1	Dohnalová Zdena	18	Zedník Josef
2	Hrabal Václav dr.	19	Faktorová Aloisie
3	Jägerman Josef	20	Krajčír František
4	Knapp Viktor akad.	21	Neuman Alois dr.
5	Kodaj Samuel	22	Pospíšil Antonín
6	Kosmel Eduard	23	Šedík Jozef
7	Kučera Bohuslav dr.	24	Šubrt Jan
8	Kvasnica Augustin	25	RŮŽICKÁ Miroslav
9	Litvajová Elena	26	
10	Nepomucký Josef	27	
11	Němec Jan dr.	28	
12	Pacner Václav	29	
13	Pašek Václav	30	
14	Šík František	31	
15	Škoda Václav dr.	32	
16	Štofánik František	33	
17	Švirec Jozef	34	

LISTINA PŘÍTOMNÝCH

schůze výboru zahraničního, konané dne 18. října 1968

Čís.	Jméno	Čís.	Jméno
1	Bela Josef	18	Zupka František
2	Fiala Antonín <i>fiala</i>	19	Žiak Andrej <i>Žiak</i>
3	Fuková Božena <i>Fuková</i>	20	inž. Gudrich Zdeněk
4	Gemrot Josef <i>Gemrot</i>	21	Besserová Lad. <i>L. Besser</i>
5	Hájíček Viliam <i>Hájíček</i>	22	David Václav <i>David</i>
6	Hejman Leopold	23	Lenárt Jozef
7	Chvala Emil	24	Plojhar dr. h. c. <i>Plojhar</i>
8	Karlovská Anna <i>Karlovská</i>	25	Škoda Václav dr. <i>Škoda</i>
9	Koucký Vladimír	26	Uher Jindřich <i>Uher</i>
10	Kriegel František dr. <i>Kriegel</i>	27	Vočsloň František <i>Vočsloň</i>
11	Müller Rudolf	28	Homola Oleg <i>Homola</i>
12	Németh Pavol	29	Macek Josef, akad. <i>Macek</i>
13	Nový Vilém	30	
14	Prchlík Václav <i>Prchlík</i>	31	
15	Rejhon Rudolf <i>Rejhon</i>	32	
16	Sekaninová-Čákrťová Gertruda dr. <i>Sekaninová</i>	33	
17	Vaculík Martin <i>Vaculík</i>	34	

branný a bezpečnostní výbor

18. října 1968

(s ústavní právní a zahraniční)

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů
ústavně právního a bran-
ného a bezpečnostního a
zahraničního

1/1

18.10. 1968 - ší/pb

(Schůze zahájena v 9.03 hod.)

Předsedající posl. H o f m a n : Soudružky a soudruzi, zahajují společnou schůzi tří výborů NS, a to výboru branného a bezpečnostního, ústavně právního a zahraničního. Na programu schůze máme jediný bod: projednání smlouvy mezi vládou ČSSR a vládou SSSR o podmínkách dočasného pobytu sovětských vojsk na území naší republiky, která byla předešlým podepsána v Praze předsedy vlád SSSR a ČSSR.

Vzhledem k naléhavosti problematiky bylo vedením NS doporučeno, aby z praktických důvodů všechny tři výbory, kterým projednání smlouvy přísluší, projednaly ji na společné schůzi. Tato schůze byla svolána telegraficky. Svoji nepřítomnost na ní omluvili poslanci Nový, dr. Kriegel, Neméth, Pelikán. Pro trvalou nepřítomnost je omluven velvyslanec Vladimír Koucký.

Vítám náměstka předsedy vlády s. Františka Hamouze, náměstka ministra zahraničních věcí ing. Rudláka a všechny přítomné experty.

Text smlouvy jsme dostali včera a někteří poslanci až dnes před zahájením schůze. Ptám se, zda jsme všichni připraveni projednat tuto smlouvu, zejména ti, kteří ji ještě nečetli a dostali teprve teď ráno. Jsme připraveni? (Nebylo námitek.) Myslím, že ano. Včera jsme všichni absolvovali stranické skupiny a tam věci byly podrobně vysvětleny.

Kdo souhlasí s návrhem pořadu dnešní schůze? Kdo je pro?

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze

1/2

přsđ. Hofman

18.10.1968 - ší/pb

Děkuji. Je někdo proti? Nikdo. Zdržel se někdo hlasování? Nikdo. Přikročíme k projednání tohoto jediného bodu. Prosím soudruha Hamouze, aby uveřl smlouvu.

Náměstek předsedy vlády H a m o u z : Soudružky a soudruzí, dovolte, abych z tohoto místa ocenil pohotovost, se kterou parlament přistupuje k projednávání tohoto důležitého dokumentu i pochopení situace, se kterým se projednávání věci setkalo. Tuto otázku podtrhuji úvodem proto, že při jednáních, která jsme měli, jsme důsledně trvali na tom, aby ani v nejmenším nebyla narušena zákonnost. Tato smlouva nemůže vstoupit v platnost podle našich zákonů, dokud ji parlament nebude ratifikovat.

Na druhé straně je zapotřebí uspišit její projednání. Věříme, že najdeme pochopení v této složité situaci, že po vysvětlení parlament přijme tuto smlouvu jako východisko. To samozřejmě nelze odkládat, jelikož její ratifikací se teprve umožní splnění toho, co smlouva předpokládá.

Dovolte, abych krátce charakterizoval její obsah a průběh jednání. Smlouva je součástí plnění Moskevských protokolů, které byly nepřímó parlamentem schváleny přijetím vládního prohlášení. Vychází z článku pátého, který pojednává o pobytu a úplném odchodu vojsk. Tato smlouva se týká té části pátého článku, který jedná o prozatímním pobytu vojsk na území ČSSR. Otázky dalšího plnění další části Moskevských protokolů, pokud se týká úplného odchodu vojsk, nejsou tímto zatím řešeny, jsou jen předře-

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze

1/3 ž

s.nám.Hamouz

18.10.1968 - ší/pb

šeny a bude třeba se k nim ve vhodnou dobu, až dozraje situace vrátit.

Při jednáních, která jsme vedli od úterka minulého týdne, jsme se snažili v podstatě zajistit a docílit tyto základní předpoklady: Za prvé předpoklady pro jednání v tom, aby za základ této smlouvy byly vzaty návrhy oba, to znamená náš československý návrh i sovětský návrh. To bylo přijato a byly za základ jednání a dalšího postupu vzaty oba návrhy, jak československý, tak sovětský.

Za druhé, aby při řešení otázky dočasného pobytu vojsk současné také byly řešeny některé základní politické a zákoné otázky vyplývající z nevměšování a postupného zajišťování suverenity a všeho co s tím souvisí.

Je třeba říci, že - i když po obtížných jednáních - se nám podařilo dokázat sovětským soudruhům na faktech vše, co bylo zapotřebí tak, že vojska, která zde dočasně zůstávají ani podle této smlouvy v nejmenším nebudou zasahovat do vnitřních záležitostí Československa přímo ani nepřímo. Původní úvahy, že tu mají být i po dosažení plné normalizace veřejného a politického života, byly vypuštěny. V článku 1 jste si mohli všimnout, že je tam přímo řečeno, že zde zůstávají za účelem zajištění bezpečnosti zemí socialistického společenství před sílícími revanšistickými snahami západoněmeckých militaristických sil.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Branný a bezpeč.úst.právní
a zahraniční výbor

2/1

Mpř.vlády s.Hamouz
18.10.1968/Pe/B1

Tato vážná část má nesporně velký význam i pro vysvětlování našim lidem i chápáním této smlouvy s tím, že otázka normalizace je naší vnitřní ukázkou, při níž ve spolupráci se Sovětským svazem a ostatními se tyto věci budou řešit, ne však zasahováním přímo nebo nepřímo v dalších obdobích.

Za druhé, naší snahou od začátku bylo, aby již dočasný pobyt vojsk byl charakterizován a dán jen pobytem sovětských vojsk, abychom v jakékoliv formě nepřipustili legalizaci příchodu ani pobytu spojeneckých vojsk, a to ať přímo nebo nepřímo. S tím byla spojena řada choulostivých otázek, které bylo třeba řešit, zejména v tom, aby vládě ČSSR nebylo nutno jednat s ostatními zeměmi, jichž vojska jsou na území ČSSR a aby jednání mohla být uzavřena pouze řešením s vládou Sovětského svazu.

Tuto otázku se podařilo vyřešit tak, že původní a pozdější symbolická přítomnost spojeneckých vojsk byla vypuštěna a jednoznačně zůstávají dočasně na území ČSSR pouze sovětská vojska pod sovětským velením. My jsme při argumentování uváděli důvody, z nichž nejvýznamnější tkvěl v tom, že jsme účastníky a signatáře Varšavské smlouvy, kde jsme rovnoprávními partnery a chceme jimi být v budoucnu a nemůžeme připustit, abychom jako oficiální rovnoprávní partneři v této Varšavské smlouvě byli fakticky méně rovnoprávní než ostatní.

Pokud jde o zákonnost, trvali jsme na tom, aby platila v celém rozsahu jen československá zákonnost a to bezvýhradně a bez

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

2/2

Mpř.vlády s.Hamouz

18.10.1968/Pe/B1

možnosti dvoustranného výkladu. Mohu konstatovat, že i tato jedna ze základních našich myšlenek byla plně uplatněna a v člancích, které pojednávají v souvislosti s dočasným pobytem o zákonnosti, je jednoznačně zakotvena československá zákonnost, která - pro Vaši informaci - ve srovnání s obdobnými smlouvami, které má Sovětský svaz s Polskem, Maďarskem a NDR to vyjedruje mnohem jasněji. V těchto smlouvách se v základních člancích užívá slova "~~xx~~previdla", kdežto v naší smlouvě je tato zákonnost jednoznačně zakotvena.

Výjimky, které jsou, pokud jde o tuto zákonnost, se týkají pouze narušování zákonů sovětskými vojáky nebo občany, a to v těch případech, kdy je narušen nebo ničen sovětský majetek. Tam pochopitelně máme zájem, když se to odehrává v jejich středu, aby platily jen sovětské zákony, což je v mezinárodním právu obvyklé. Tento výklad se nepřipouští - a to chci podtrhnout - že by kdokoliv z našich občanů, když naruší čímkoliv zákonnost ve vztahu k Sovětskému svazu nebo sovětským občanům, byl souzen podle sovětských zákonů a nemůže být vydán. Naproti tomu naruší-li sovětské občany naše zákony, budou souzeny podle našich zákonů.

Smlouva předpokládá řešení řady ekonomických problémů, které jsou s tímto dočasným pobytem vojsk spojeny. Je třeba říci, že zejména pro nepřipravenost sovětské strany tato část je nejméně dopracována. Buďte zapotřebí ještě dalších jednání tyto věci dořešit a příslušné smlouvy uzavřít. Nechci zatajovat, že

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

2/3

Mpř.vlády s.Hamouz

18.10.1968/Pe/B1

tato jednání budou velmi obtížná. ^V ~~základních~~ ^{člancích} ~~článcích~~, které jsou ve smlouvě k těmto otázkám, se jasně předpokládá, že tato vojska zde jsou na účet Sovětského svazu. Pokud jde o zásobování potravinami, průmyslovým zbožím, palivy a jiným zbožím, budou tyto věci dávány těmto vojskům jenom podle možností našeho hospodářství na základě kontraktů, které budou uzavřeny. Ceny budou řešeny v souvislosti s platnými nebo dohodnutými směrnici, které platí o cenách v zahraničním obchodě a nejdůležitější a nejobtížnější bude koeficient přepočtu maloobchodních a velkoobchodních cen na zahraniční ceny, které budou předmětem jednání.

Řada dalších otázek v souvislosti s používáním spojů a prostorů bude rovněž předmětem dalšího jednání, které má být skončeno do 6 neděl. Jenom pro vaši informaci bych zde chtěl uvést, že pobytem, který je plně hrazen Sovětským svazem, nám vzniká tzv. neviditelný vývoz, protože sovětská strana bude platit nájemné podle našich předpisů za kasárenské a jiné prostory, které sovětským vojskům budou poskytnuty. Toto nájemné bude činit stamilionové částky, které nám umožní další příliv zboží, kterým to sovětská strana bude platit a pomůže řešit některé problémy národního hospodářství. Ovšem za jednoho předpokladu, že tyto náklady, které sovětská strana bude hradit, nepůjdou na úkor stěžování našeho vývozu a my jako účastníci dalších jednání budeme uplatňovat vše, aby nedošlo ke snižování našeho vývozu, aby tento

Společná schůze výborů

2/4 ž

Mpř.vlády Hamouz

18.10.1968/Pe/B1

neviditelný vývoz v souvislosti s dočasným pobytem vojsk nešel nad dosavadní bilanci zahraničního obchodu. Nepokládáme za možné, snižovat vývoz a tím vytvářet některé problémy. To by se týka-
lo zejména strojírenství a některých průmyslových odvětví. Vě-
říme, že se nám podaří dosáhnout, aby toto bylo chápáno jako další
rozšíření výměny zboží.

Jako další bod byla v souvislosti s touto smlouvou projednává-
na otázka náhrad škod, které by mohly vzniknout dočasným poby-
tem vojsk na našem území. Příslušné články této smlouvy přesně
zachycují postup poskytování náhrady škod po podepsání a ratifi-
kaci této smlouvy. V oficiálním dokumentu nebyla řešena a nebylo
možno to dosáhnout, otázka náhrady škod do podepsání smlouvy
a je třeba počítat s tím, že tato velmi choulostivá otázka bude
předmětem dalšího jednání ve vhodné době a ve vhodném obsahu.

Společná schůze výborů

3/1

Mpř. vlády s. Hamous

18. 10. 1968 - jt/VB

V závěrečné části smlouva podtrhuje dočasnost pobytu i možnost změny této dohody smluvními stranami, čímž se předpokládá další řešení úplného odchodu vojsk.

Jsem povinen informovat parlamentní výbory o tom, že z průběhu jednání vyplývá mnoho skutečností, které jednoznačně uka-

zují, že v nejbližší době není účelné a možné projednávat úplný odchod vojsk. Jednou z příčin je nesporně zostřování mezinárodního napětí a mezinárodní situace. Součástí smlouvy, která se předpokládá k projednání a má být zveřejněna, je protokol, který se týká vojenských částí rozmístění těchto vojsk

na území Československa v jednotlivých kasárenských prostorech, i jejich počtu, kde je také řešena velmi vážná otázka tzv. komandatur. Podařilo se nám docílit toho, že všechny vojenské komandatury budou zrušeny a vojenské komandatury mohou být zřízeny jen ve vojenských prostorech, v rajonech, které

jsou pro vojska vyděleny, jen pro řešení vnitřních záležitostí Sovětské armády a styku s naší armádou. Tento výklad nepřipouští jednostranné zasahování do vnitřního života naší země, pokud samozřejmě to bude dvoustranné přání styku vojsk, tak je to žádoucí a počítá se s tím.

V ostatním městech nebudou komandatury, ani v krajských městech, pouze v Praze a Bratislavě budou styčná vojenská místa v nevelkém počtu pro vojenské záležitosti Sovětské armády ve styku s naší armádou a pro potřeby projíždějících vojenských činitelů nebo vojáků Sovětské armády. Znamená to, že ve všech ostatních okresních a jiných městech tyto komandatury budou po ratifikaci zrušeny.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

3/2

Mpř. vlády Hamaš

18. 10. 1968 - jt/VB

V mém výkladu nebyly vyčerpány všechny otázky. Snažil jsem se, nevím na kolik úspěšně, dát vám alespoň představu o průběhu jednání a o výsledcích i obsahu. V závěru bych chtěl především podtrhnout, že my všichni, kteří jsme o těchto otázkách jednali, jsme přesvědčeni, že tato smlouva je skutečně čestným východiskem v dané situaci, zajišťuje řadu předpokladů včetně toho, co bylo pro nás důležité, to znamená zachování zákonnosti, možnost rozvoje politického a veřejného života i postupného obnovování plné suverenity, s tím, že jednání byla důsledně prováděna na základě rovnoprávných vztahů a také v tomto duchu byla respektována. To, co jsme přijali, přijali jsme po bedlivém uvážení a rozmyšlení jako řešení, které jsme pokládali za správné.

Prosil bych zde přítomné zástupce parlamentních výborů, aby při projednání této smlouvy v parlamentě její schválení podpořili a tím napomohli dalšímu řešení vážných otázek rozvoje našeho života, plného rozvoje našeho veřejného a politického života v duchu polednové linie v tom, co pokládáme za správné pro rozvoj naší společnosti. Děkuji vám za pozornost.

Předs. posl. H o f m a n : Děkuji místopředsedovi vlády. Nyní bychom nejprve přikročili k dotazům a připomínkám a později k rozpravě. Kdo se hlásí o slovo?

Posl. R ů ž i č k a : V článku 7 je uvedeno, že vláda republiky bude poskytovat vládě SSSR potřebné částky v čs. korunách.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

3/3 ž

Posl. Růžička

18. 10. 1968 - jt/VB

Mám dotaz, k jakému to bude účelu a v jakém rozsahu.

Posl. gen. L o m s k ý : Jak budou řešeny otázky pořádku ve vzdušném prostoru, aby nedošlo k narušování a ke katastrofám?

Posl. dr. H r a b a l : Mám malý dotaz na místopředsedu vlády, zda delegace, která byla v Moskvě minulý týden, znala připomínky výboru zahraničního, ústavně právního a branného a bezpečnostního, které zde byly při jednání vysloveny a které byly určeny pro naši delegaci v Moskvě.

Posl. Š u b r t : Mám dotaz k preambuli, ve které se hovoří o souladu s prohlášením bratislavské porady, zda nelze toto vykládat jako legalizaci nejen pobytu, ale příchodu vojsk. Můj druhý dotaz se týká jurisdikce článku 9, odst. 2 písmeno b, kde se říká, že případy, kdy osoby, příslušející k sovětským vojskům, spáchají trestní čin nebo přestupek při plnění služebních povinností v prostorech stálých posádek vojsk, se budou posuzovat podle sovětského práva.

Společná schůze výborů

4/1

posl. Šuhrt

18. 10. 1968 - Or/če

Zda se nezapomnělo na to, že ve vojenských výcvikových prostorech pracují tisíce našich občanů, vůči nimž by mohly při plnění služebních povinností být spáchány trestné činy, a zda tyto činy budou také posuzovány podle sovětského práva. Potom v odst. 3 téhož článku se hovoří o spáchání trestných činů proti sovětským vojskům, že budou^{ou} posuzovány stejně jako trestné činy proti ozbrojeným silám ČSSR. Není zde řečeno, ~~způsob~~ podle jakých zákonů a kdo bude soudit.

Posl. S e k a n i n o v á : Zatím bych se omezila na jednu otázku. S. ~~ministr~~^{místopředseda} vlády zde poukázal na to, co bych nazvala motivací této smlouvy. Ráda bych poprosila, aby nám tato motivace byla vysvětlena. Pokud víme, otázka přítomnosti cizích vojsk a obsazení našeho území byla doprovázena vcelku trojím vysvětlením. Nejdříve pozváním, od toho pak bylo upuštěno. Dále ~~pukazy~~ poukazy na kontrarevoluci v naší republice, nakonec potom nutností ochrany čs. hranic. Nyní místopředseda vlády upozornil, že z textu smlouvy vyplývá, že vojska u nás dočasně zůstávají za účelem zajištění bezpečnosti zemí socialistického společenství před sílícími revanšistickými snahami západoněmeckých militaristických sil. V materiálech, které naše výbory v tom krátkém a nahuštěném období předtím projednávaly, zmínka o tomto obsažena nebyla.

Ráda bych se zeptala, jakým způsobem^{se} tato motivace dostala do návrhu smlouvy, z jaké analýzy se vychází, jak byla hodnocena situace a jak se bude nadále tato věc promítat.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

4/2

posl. Sekaninová

18. 10. 1968 - Or/če

Chtěla jsem se zeptat, co se změnilo v mezinárodní situaci, která byla hodnocena také významnými mnohostrannými dokumenty, naposledy např. na karlovarské konferenci, ve vývoji, který šel dále, a jakou roli při zostření mezinárodní situace sehrál 21. srpen 1968.

(Bylo hovořeno z místa - pro hluk bylo špatně rozumět.)

Posl. akad. M a c e k : Omlouvám se, že kladu dotazy, ale včera jsem se nemohl žádných schůzí zúčastnit, nedostal jsem pozvánku.

První je dotaz, zda je předsedům našich výborů známo, zda jsou nějaké resoluce, nebo jak vypadá ohlas veřejnosti k našemu jednání. Myslím, že s. Hamous byl tehdy v Moskvě. Dozvěděli jsme se na zasedání 9. října, že vlastně v době, kdy jsme tu jednali, už naše delegace jednala v Moskvě. Proto se připojuji k dotazu, zda naše připomínky byly vzaty v úvahu.

Dále, zda zmínka, která tu je v preambuli a která se vztahuje k bratislavským poradám, neznamená prostě překlenutí událostí po 21. srpnu, které nastaly. Domnívám se, že z hlediska mezinárodně právního je tu vážné nebezpečí, abychom s něčím podobným tu nesouhlasili.

Společná schůze výborů

4/3

18. 10. 1968 - Or/če

Posl. H o m o l a : Chtěl bych podpořit dotaz, zda jsou v parlamentě nějaké resoluce, poněvadž je známo, že od včerejška od uveřejnění ráno, je velké rozrušení na všech pracovištích a že na všech pracovištích se přijímají resoluce. Prosil bych, aby naše výbory o tomto stavu, zda jsou nějaké resoluce k dispozici, byly informovány.

Potom se ptám, zda smlouva je rámcová, nebo jestli kromě této smlouvy byl přijat ještě jiný dokument.

Dále bych chtěl vědět, jak chápat odkaz na smlouvu 43 a 63, smlouvu o přátelství, spojeníctví a poválečné spolupráci. Potom bych chtěl vědět, jak chápat platnost - to je myslím 15. čl., kde z textu zřejmě vyplývá, že bez souhlasu jedné strany toto změnit nelze. To je v podstatě veto, jestli tomu správně rozumím.

Pak mám tuto otázku: Tam je zásada, že počet vojsk má být určován vládami jednotlivých zemí. Zda vláda není toho názoru, že by bylo vhodnější, aby kontingenty vojsk schválily zastupitelské orgány.

Pak je tam důležitý odstavec, že osoby, které doprovázejí sovětská vojska, jsou v podstatě osvobozeny od jakékoliv kontroly během pobytu, tedy i od zjištění totožnosti. Může se stát, že bude dopravní neštěstí apod., jak zjistit totožnost osoby a jak vůbec zjistit, že jde o sovětského občana, když je vyřčena zásada, že tyto osoby jsou osvobozeny od jakékoliv kontroly.

Společná schůze výborů

4/4ž

posl. Homola

18. 10. 1968 - Gr/če

Potom není jasný hospodářský dopad. V původních verzích, které jsme projednávali, byl hospodářský dopad jasný. Víte, že jsme diskutovali o onom kursu 14,50, o kterém naše expertní orgány hovořili, že je pro nás výhodný. Dnes žádné takové principy nejsou zakotveny a má se schvalovat smlouva, jejíž hospodářský dosah není jasný, což je v rozporu se zákonem o jednacím řádu NS.

Ve smlouvě není jasné, o jaké kategorie osob příslušejících k sovětským vojákům se jedná, zda jde o technický personál, o personál, o kterém soudruh místopředseda hovořil jako o státních orgánech, nebo o policii. Myslím, že v této souvislosti by bylo vhodné, kdyby vláda mohla podat výklad o druhu těchto osob, provázejících sovětská vojska.

Pak bych chtěl vědět, proč se hovoří o území, když jde zřejmě o místa, kde mají být umístěna sovětská vojska. Dekonce o místa, kde bude prováděn společný výcvik.

Konečně bych chtěl vědět, proč se tak pospíchá. To je v souvislosti s dotazem s. akad. Macka. Když Než výbor začal projednávat meritorně tuto dāhodu, už začalo jednání v Moskvě.

Společná schůze

5/1

Posl. Homola

18.10.1968 - Kj/Br

V Praze se šíří různé pověsti - nevím, jestli jsou pravdivé - o různých schůzích, které prý organizují pracovníci bezpečnosti. Ptám se předsedy branného a bezpečnostního výboru, jestli by nebylo vhodné, aby byl pozván ministr vnitra, aby nám poskytl výklad, jaká je situace v orgánech bezpečnosti v souvislosti s touto situací a s touto smlouvou.

Mpř. NS Ž i s k : Soudruh Hamouz hovořil dosti obšírně ve svém výkladu o obsahu a důsledcích smlouvy. Ale jedno mi v jeho výkladu chybí a na to se chci zeptat. Dosud jsme slyšeli, že z dosavadního počtu vojsk cizích armád, které jsou na našem území, mělo by tu zůstat 10 %, to znamená asi 75 tisíc vojáků. Soudruh Hamouz to v nynějším výkladu na půdě těchto výborů neřekl.

Chtěl bych se ho zeptat, zda je to tak, a v čem je záruka, že počet těchto vojsk zůstane zde jen ze sovětské strany, sovětského vojska těch 10 %.

Druhá otázka: jaké stanovisko má naše československá armáda, ministerstvo, generální štáb ^kstá., ochranně našich hranic, zde už s ohledem na mezinárodní situaci, která se nesporně zostříla hlavně po 21. srpnu, je naše armáda schopna splnit úkoly obrany našeho státu a jak je to jmenovitě se západními hranicemi.

První otázku si dovolím adresovat na soudruha Hamouze, druhou otázku si dovolím adresovat na zástupce ministerstva národní obrany.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze

5/2

18.10.1968 - Kj/Br

Předsedající posl. H o f m a n : Děkuji. Hlásí se ještě někdo? (Nikdo se nehlásil.) Není-li dalších dotazů, prosím místopředsedu vlády, aby odpověděl.

Místopředseda vlády s. H e m o u z : Vážení soudruzi poslanci! K otázkám mezinárodního práva a k jiným problémům se vrátí soudruh Pudlák jak jsme si to v rychlosti mohli rozdělit.

K dotazu soudruha Růžičky k článku 7 - použití československých korun. My jsme razili požadavek a zásadu, aby neobíhaly na našem území jiné měnové jednotky než naše měna. To je plně respektováno. To znamená, že za zboží, které v důsledku dočasného pobytu bude platit sovětská strana a bude dostávat určité služby, my jim podle tohoto článku dáme odpovídající množství československých korun. Technická jednání teprve budou probíhat tak, aby odpovídala tomuto požadavku nensrušení čs. měny ani fakticky. To znamená, že základní požadavek, který jsme měli, je splněn v tom, že nebudou zde obíhat ani ruble, ani jiné jednotky a jde o použití naší měny.

Pokud jde o vzdušný prostor, nejsem vojenský odborník, nevím, zda soudruh Dvořák už je tedy, jsou tedy ostatní, ať odpoví potom s tím, že jednání probíhá přesně podle požadavku naší lidové armády - mělo by to být v pořádku.

Zde delegace znala připomínky Národního shromáždění. Ano, znali jsme je, brali jsme je plně v úvahu. Základní poža-

Společná schůze

5/3

mpř. vlády s. Hamouz

18.10.1968 - Kj/Br

davek, který jste nám dali, vyplývající z realizace článku 5 moskevského protokolu o úplném odchodu vojsk, kde byl váš požadavek formulován tak, aby se i tady dohodl úplný odchod vojsk, ne-li, alespoň, když se o tom bude jednat, se nepodařilo v této smlouvě prosadit. Jednali jsme o tom.

K otázce preambule se vrátí soudruh Pudlák.

K otázce soudružky Sekaninové, ať je vysvětlena motivace smlouvy: se vši odpovědností chci zde podtrhnout, že naše delegace jednala o realizaci pobytu odchodu vojsk. Naším cílem bylo nezostřovat situaci ještě dál, ale také nepotvrzovat v jakékoli formě oprávněnost příchodu těchto vojsk, kde v základním pojetí zůstávají rozdílné názory. To se podle mého názoru plně podařilo. Je věcí politických orgánů s dalšího jednání, bude-li to nutné a vhodné, zejména Komunistické strany Československa, aby se touto otázkou v dalších jednáních zabývali.

Jednání probíhala na základě moskevského protokolu i dalších jednání, která vedli představitelé státu, s. Svoboda, s. Černík, s komunistické strany s. Dubček a další, kde bylo dohodnuto, že tato otázka odchodu převážné části vojsk má být urýchlě vyřešena jako jeden z našich požadavků k zajištění další normalizace našeho života.

Tím už více méně odpovídám soudruhu Homolovi na jeho dotaz, proč se s tím tak spěchá. Myslím, že situace sama vyžaduje, abychom se snažili co nejrychleji odsunout alespoň převážnou část vojsk, a že nás o to naši lidé žádají. Není možné

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze

5/4ž

mpř.vlády s. Hamouz

18.10.1968 - Kj/Br

řešit něco jiného, dalšího, a že v zájmu našich lidí jsme se snažili tyto úkoly řešit, i s tím, že nikdo z nás, který tam jednal, nemá o nic méně rád tuto republiku než kdokoli ze zde přítomných a máme také svoji hrdost. Šli jsme do tohoto jednání s vědomím, že si tam nepěstujeme žádnou popularitu a že nás lidé chválit ze to nebudou, ale byli jsme si vědomi toho, že to lidí pálí, a že je třeba to řešit. Já vás prosím, abyste mi odpustili tento tón, já už se příště budu zdržovat, abych se nerozčílil. (Hlasy: To je správné.)

Já se nebojím, jestli mi tedy bude někdo něco házet na hlavu; ale šel jsem tam, když to bylo třeba. Nesouhlasil jsem se vstupem vojsk a nesouhlasím s ním, neříkal jsem to jenom na půdě parlamentu, ale i při jednání se sovětskými soudruhy, ale když nás lidé žádají a říkají, aby větší část vojsk odešla, bylo naší povinností jednat.

Každá smlouva je věcí dvou. Říkám upřímně, že každá smlouva je vždy otázkou nějského kompromisu ve dvou názorech. A my se domníváme, že jsme v tom čestně obstáli, a že v této dané situaci jsme udělali, co jsme mohli.

Zda jsou rezoluce - ano, jsou, i k nám docházejí.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

6/1

mpř.vl. ing. Hamouz

18.10. 1968 - Bu/Le

Zpracovány ještě nejsou. Je třeba se s nimi seznámit.

Posl. Homola se ptal, zda je smlouva rámcová, nebo zda má ještě jiný dokument. ~~RXX~~ Chci prohlásit, že smlouva není rámcová, má tajný dokument, o kterém jsem zde jednoznačně mluvil. Bude nesporně brannému a bezpečnostnímu výboru a ostatním k dispozici. Pojednává jen o vojenských otázkách, které z důvodu utajení - ve světě je to obvyklé - utajeny být musí.

Znovu podtrhuji, omlouvám se posl. Žiakovi, včera jsem to na skupině bezpartijních poslanců řekl, je tam uveden počet vojsk 75 000, další vojenské dislokační ustanovení a ustanovení o komandantúrách. Nic víc. Technické otázky vojenského charakteru. Prosím s. Hofmana, aby si sami rozhodli, jakým způsobem tuto otázku projednají. Žádný jiný dokument než tento neexistuje.

Navazuji na otázku, co je to schvalování počtu vojsk. Je to dáno smlouvou, kterou dnes uzavíráme, kterou má parlament ratifikovat. To není věcí vlády. Je možné se k této věci v další etapě vrátit.

Otázka, že jsou zde sovětské osoby bez kontroly. Kdybyste si přečetli příslušné články, není tomu tak. Všechny sovětské osoby jsou pod přímou kontrolou čs. zákonů. Soudruhy mýlí asi ta část, kde se mluví o tom, že se upouští od kontroly pasů, což je praktická otázka. Všude na světě tyto pasy, které jsou v mezinárodním právu, jsou nahrazovány jinými dokumenty. Je tam přímo ustanovení, že dokumenty, na jejich základě teprve smí kdokoliv přejít hranici, budou smluvními stranami dohodnuty.

Společná schůze výborů

6/2

mpř. vl. ing. Hamouz

18.10. 1968 - Bu/Le

Stanovíme, zda přijmeme jako dokument ke ■ kontrole přechodu hranic vojenský průkaz nebo vnitřní průkaz občanů Sovětského svazu, pokud jde o řádné příslušníky. Formy, formuláře a které to budou dokumenty, bude našimi příslušnými orgány, tzn. MZV a MV, schváleny. Podle nich bude prováděna plná kontrola, včetně uplatňování jurisdikce narušování čs. zákonů. Příslušné orgány veřejného pořádku, pohraniční kontroly a jiné orgány budou plně seznámeny nejen s obsahem této dohody, ale také s jejími jednotlivými dokumenty, které k tomu opravňují. Potvrzuji, že všichni vojenští příslušníci i občané jsou při narušení zákonnosti povinni se prokázat příslušnými dokumenty, které budou schváleny, stejně jako při přechodu hranic. Upouští se jen od toho, že každý nemusí mít pas. Bude mít dokument, který bude námi schválen.

Jaký je hospodářský dopad? S tím, že kurs nebyl schválen a že je věcí parlamentu, aby se k tomu vyjádřil, protože toto není splněno. Naprosto jednoznačně jsem hovořil o tom, že tato část není dohodnuta, že bude obtížná. Budeme se muset s ní vypořádat v tom, že podle platných zákonů a předpisů patří toto příslušným orgánům, zejména MZO, SPK. Podle výsledků se k tomu vrátíme. Nevidím v důsledku dočasného pobytu žádný dopad. Jenom za nájemné a ostatní služby bude vývoz, který bude placen sovětským zbožím. Bude-li kurs 14.50 Kčs nebo jiná sazba, to nemohu říci. Tyto otázky jsou velmi složité a budou znovu předmětem jednání, jako ve všech obdobných příležitostech s jinými zeměmi, na základě plat-

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

6/3

mpř. vl. ing. Hamouz

18.10. 1968 - Bu/Le

ných pravomocí a odpovědnosti, zejména ministerstva financí a zahraničního obchodu.

Proč je tam vyjádřeno území a místo, proč není jedno nebo druhé? Tato otázka byla velmi široce diskutována, je to přímo na požadavek našich vojáků, že to lépe vyjadřuje, uvede-li se území, protože jde i o výcvikové prostory, nejde jenom o kasárny. Prosím představitele naší armády, aby mě lépe doplnili, pokud to bude zapotřebí.

Posl. Žiak se zde ptal na počet vojsk a jaká je záruka, že zde zůstane jenom ten počet, který byl dohodnut. Každá smlouva předpokládá důvěru. Nemohu říci nic jiného, ~~žmx~~ než to, že budeme-li k této smlouvě přistupovat z hlediska nedůvěry, záruka zde není. Kontrola počtu vojsk při přechodu není prakticky možná. Děláme smlouvu na základě důvěry dvou rovnoprávných partnerů. Jsme přesvědčeni, že i sovětská vláda ji bude dodržovat se všemi důsledky. Bylo by nepoctivé říkat něco jiného.

Smlouva je dvoustranná, není obvykle ve světě, aby se provádělo sčítání vojáků. Musíme věřit, že tomu tak skutečně bude. Základní požadavek je, aby převážná část těchto vojsk odešla, zejména odchází ~~na~~ úplně vojska polská, maďarská a bulharská. Zůstávají zde jen vojska sovětská.

Posl. Macek se ptal, proč odjezd delegace byl uskutečněn dříve a zda byly ~~xx~~ vzaty připomínky v úvahu. Věc je taková, že byla dohodnuta politickými státními orgány 3. a 4. října

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

6/4 ž

mpř. vl. ing. Hamouz

18.10. 1968 - Bu/Le

jako náš požadavek úplného odchodu většiny vojsk. Vzhledem k chořlostivosti situace bylo třeba zahájit jednání a přípravu jednání maximálně utajit. Mohu říci, že na druhý den to bylo se vší parádou hlášeno všemi rozhlasovými stanicemi světa, americkými i anglickými. Všichni to komentovali, i když tam byla řada dohadů. Nemohu říci nic jiného než to, co je obvyklé, že po projednání se přichází s výsledky, ke kterým má každý právo se vyjádřit.

Je možné, že jsem ještě na některé otázky zapomněl. Prosím s. nám. Pudlák a s. gen. Dvořáka, aby mě doplnili.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze

7/1

18.10.1968 - ší/pb

S.nám. P u d l á k : Soudružky a soudruzi, chtěl bych říci něco k otázce preambule, která byla nadhozena a zejména ke zmínce o bratislavské poradě a o československo-sovětské smlouvě v preambuli. Podle našeho názoru se zmínka o bratislavské poradě nemůže vykládat jako dodatečný ^{legalizace} článek/pro vstup vojsk, a to z toho důvodu, že my jsme odmítli původní verzi sovětského článku číslo 1, ve kterém byl pokus o takovou dodatečnou legalizaci s odvoláním na bratislavskou poradu. Taková interpretace by byla mohla vést k takovému výkladu. Zařazení zmínky o bratislavské poradě do prvního odstavce preambule se vztahuje výslovně na tento odstavec a) a hovoří: Usilovat o upevnění přátelství a spolupráce mezi ČSSR a SSSR a rovněž mezi zeměmi socialistického společenství a ochranu vymožeností socialismu, posílení míru a bezpečnosti..... v souladu s prohlášením Bratislavské rady. Tato zmínka se vztahuje na tento odstavec. Původně byla míněna v jiném konceptu.

Zmínka o československo-sovětské smlouvě z roku 1943 byla v původním sovětském návrhu koncipována tak, že se mluvilo: Vy-
cházejíce ze závazků přijatých oběma stranami smlouvou o přátelství atd. My jsme nakonec prosadili formulaci takovou: Majíce na zřeteli Smlouvu o přátelství - nedá se z toho tedy dedukovat, že uzavření této smlouvy jakoby vyplývalo ze závazků smlouvy z roku 1943. Ovšem majíce na zřeteli tuto smlouvu, nemůžeme odmítnout jakoukoli zmínku o ní. To bychom pak uvedli v pochybnost náš postoj k této smlouvě. My jsme nemohli ze zásady odmítnout odvolávku na dokument, jehož platnost uznáváme. Snažili jsme se, aby byla preambule formulována tak, aby nebyl

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze

7/2

s.nám. Pušlák

18.10.1968 - ší/pb

možný dvojí výklad apod. Ještě je třeba říci, že pochopení konečného výsledku je možné srovnáním výchozího postavení, ze kterého se vychází. Těžko tu vykládat celý průběh toho jednání a všechny etapy a peripetie, kterými jednání prošlo, ale pro ilustraci a pro seznámení přečetl bych znění prvního článku v tom pojetí, jak nám bylo předloženo na začátku jednání. Tam se mluvilo: Spojenecká vojska pěti zemí, Bulharské lidové republiky, Maďarské lidové republiky, Německé demokratické republiky, Polské lidové republiky a SSSR nacházející se na území ČSSR se souhlasem československé vlády a vlád spojeneckých států, budou dočasně rozmístěna na území ČSSR za účelem posílení západních hranic před zesilujícími se revanšistickými silami atd. A v dalším odstavci se říká: Spojenecká vojska, která dočasně zůstávají na území ČSSR, budou se souhlasem vlád Bulharské lidové republiky, Maďarské lidové republiky, Německé demokratické republiky, Polské lidové republiky a SSSR zastupována sovětskými vojsky. I v tomto prvním článku byla obsažena legalizace vstupu a pobytu, sovětská vojska by představovala spojenecká vojska všech zemí se všemi právními důsledky přítomnosti vojsk všech pěti zemí. Představte si, jaký se udělal při jednání pokrok ve formulaci prvního článku, který máte před sebou. Týká se to i některých jiných článků. Zejména se to týká článku, který původně byl obsažen v návrhu smlouvy a byl obdobný se smlouvou, kterou má Sovětský svaz s NDR a kde se uvádělo, že sovětská vojska, v případě jejich ohrožení na území ČSSR a sovětské velení, které je též velením spojeneckých vojsk na

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze

7/3

s.nám. Pudlák

18.10.1968 - ší/pb

území ČSSR, po konzultaci s čs. vládou učiní opatření k odstranění takového nebezpečí.

To byl dalekosáhlý článek, který teprve po velmi těžkém jednání se podařilo z návrhu eliminovat s tím, že přece není možné vztahovat na Československo statut vojsk na území NDR.

Pokud jde o článek 9, o kterém tu byla řeč, řekl bych, že ten článek je identický se články, které má Sovětský svaz s jinými zeměmi, ovšem s výrazným vylepšením v československý prospěch, a to z toho důvodu, že teritoriální princip československé jurisdikce je tu zakotven bez jakékoliv výhrady. Vypadlo slovíčko "zpravidla". Výjimky stanovené v dostavci 2 bod a) a b) se týkají pouze případů trestných činů spáchaných ke škodě Sovětského svazu. To znamená, když sovětský voják udělá něco jinému sovětskému vojákovvi. A za druhé případu, když dojde ke spáchání trestného činu v prostorách stálých posádek.

Ve srovnání s tím, co je např. ve smlouvě s Polskem a Maďarskem, kde tato doložka o vojenských prostorech není, kde se to vztahuje na veškeré případy spáchané při plnění služebních povinností, tak v naší smlouvě je to výrazné vylepšení v náš prospěch, přičemž sovětsí soudruzi to vykládali tak, a nakonec jsme to pochopili, že jde o případy takové, kdy sovětský voják na strážu u objektu vystřelí na někoho, kdo se přes opětovanou výzvu k zastavení blíží. Říkali: nemůže, e vojáka, který plní služební povinnost podle řádu armády, riskovat, že bude souzen, když se ničeho nedopustil. Naopak on odvrátil porušení ze strany někoho - to nemusí být náš člověk - ale třeba

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze

7/4 ž

s.nám. Pudlák

18.10.1968 - ší/pb

špion nebo cizinec apod. To je to minimum, které tam soudruzi chtěli mít. Došlo o tom k dohodě v poslední fázi jednání na nejvyšší úrovni, když s. Kosygin - já to tu říkám důvěrně - přes odpor všech členů sovětské delegace ve snaze vyjít nám vstříc - tu formulaci potom přijal po konzultacích a přes výslovný odpor ostatních členů delegace.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

8/1

Nám.min.inž.Pudlák

18.10.1968/Pe/B1

Poznámka ještě k 15.článku, pokud jde o platnost smlouvy. Naše delegace do posledního momentu prosazovala připomínku, vašich spojených výborů, aby ve smlouvě byl zakotven když ne konečný odchod, vojsk aspoň zmínka, že by tento článek předvídal uzavření smlouvy o konečném odchodu. To nebylo prosazeno z toho důvodu, že sovětská strana to kategoricky odmítla s tím, že by to uvádělo v pochybnost tuto smlouvu a že by bylo možno tuto otázku předkládat kdykoliv a kýmkoliv. Ovšem výslovně bylo zdůrazněno, že tím sovětská strana neustupuje od moskevských protokolů, které jsou v preambuli zmíněny, že pobyt vojsk je dočasný a je to také zakotveno v posledním článku, kde se mluví o tom, že pokud se sovětská vojska budou u nás nacházet, je to vázáno na dočasný pobyt. Místo našeho požadavku, že by měla být anticipována nějaká smlouva o úplné odchodu, vsunul se tam závazek, že smlouva může být měněna po dohodě obou stran. Tím je toto míněno. Není možno vysvětlovat jako princip smluvního práva, že smlouva je měněna jinak než na základě dohody obou stran. Kdyby mohla být měněna jednou stranou, nebyla by to smlouva.

Posl.H o m o l a: Smlouva se může vypovědět.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

8/2

18.10.1968/Pe/B1

Nám.inž.P u d l á k: Smlouva se může vypovědět, pokud má výpovědní klausuli.

Posl.H o m o l a: Naprostá většina mezinárodních smluv má termíny platnosti a na to jsem se právě ptal.

Nám.ministra inž.P u d l á k: Smysl její je ten, že je koncipována přítomnost sovětských vojsk jako dočasná v souvislosti s mezinárodní situací a s možností tuto smlouvu po určitém období plnění v souvislosti s mezinárodní situací a po vzájemné důvěře je možno smlouvuměnit, event.zrušit a po-
byt ukončit. Ovšem ujišťuji vás, že nebylo možno dosáhnout lepšího řešení tohoto článku, byl to jeden z nejspornějších článků, o který se vedl boj až do poslední minuty. Otázky, o kterých jsem se zmínil byly redigovány po různých peripe-
tirách v posledních minutách jednání přímo mezi soudruhy Čer-
níkem a Kosyginem.Byl to velmi ostrý zápas.

Nevím, zdali je zapotřebí v souvislosti s dotazem s s. Sekaninové o mezinárodní situaci k této věci dále hovořit. Myslím, že s.Hamouz se o tom zmínil, ale domnívám se, že je pro nás určitá výhoda, jestliže ze smlouvy vypadlo napoje-
ní na proces normalizace u nás přesto, že v moskevských pro-
tokolech se o tom mluví.V této smlouvě se koncipuje přítom-
nost sovětských vojsk ne z důvodů vnitropolitických, nýbrž

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

8/3

nám.min.inž.Pudlák

18.10.1968/Pe/Bl

zahraničně politických; tyto důvody spočívají v rostoucí síle západoněmeckého revašismu a militarismu, v celkové síle NATO a mezinárodní situaci, která se přes veškeré úsilí ne-zlepšuje, ale spíše se v mnohém směru zhoršuje. Otázka, na ko-lik událostí z 21.srpna přispěly ke zlepšení nebo ke zhorše-ní této situace, bude moci být posouzena s historickým odstupem. Ovšem zmíněný moment je zneužíván k oživování atmosféry stude-né války z hlediska vztahu a poměrů sil, ale vidíme, že i na Západě tyto události se hodnotí postupně trochu jinak, než jak byly hodnoceny v prvních dnech.

Nakonec bych se připojil k tomu, co zde již řekl s.místo-předseda vlády Hamouz, že naše delegace vydala ze sebe vše, nebylo možné více dosáhnout.

Náměstek ministre nár.obrany gen.D v o ř á k: Soudružky a soudruzi poslanci, pokusím se odpovědět na dotazy, které zde vznesli ss.Lomský a s.Žiak. V průběhu jednání o dohodu si obě delegace vyměňovaly názory na dílčí otázky, které bu-de nutno řešit po podepsání dohody. Závěrem výměny těchto ná-zorů byl předán předsedou Rady ministrů s.Kosyginem našemu předsedovi vlády Černíkovi výměnný dopis, který předseda na-ší vlády s.Kosyginovi potvrdil podobným dopisem. Předpokládá se v něm, že v průběhu 6-8 týdnů bude uzavřeno několik růz-ných protokolů nebo dohod, které budou podepsány a uzavřeny

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výbor 8/4 ž

Nám.min.gen.Dvořák

18.10.1968/Pe/B1

na různé úrovni a budou různé povahy. Mezi nimi se předpokládá také uzavřít - cituji - "Protokol o způsobu provádění letů sovětského letectva nad územím ČSSR při plnění úkolů bojové přípravy a při leteckých přepravách v zájmu sovětských vojsk dočasně umístěných na území ČSSR a o přeletech z Československé socialistické republiky do Sovětského svazu a do přímo sousedících socialistických zemí, a opačně."

Předpokládá se uzavřít v nejbližší době protokol pravděpodobně na úrovni náměstků ministrů obrany a velitelů proti vzdušné obrany státního území a letectva, protokol ,který by reguloval režim letů našeho letectva vojenského, našeho civilního letectva a ~~x~~ letectva sovětského. Předpokládá se v nejbližší době řešit tento problém, právě tak, jako se předpokládá uzavřít protokol o využití sovětské protivzdušné obrany v souvislosti s vojenskou protivzdušnou obranou našeho státu.

Pokud se týká dotazu s.posl.Žiaka, chtěl bych říci, že uzavřením dohody Československá lidová armáda nemění nic na úkolu, který má v rámci Varšavské smlouvy plnit při obraně našich hranic a našeho státního území.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

9/1

Ben. Dvořák

18. 1⁰. 1968 - jt/VB

Naše západní a jihozápadní hranice je obsazena Čs. lidovou armádou v té sestavě, jaká byla před vstupem vojsk, to znamená před 20. srpnem; Armáda plní beze zbytku všechny úkoly bojové pohotovosti, a to jak pozemními vojsky, tak i vojsky příslušné obrany státu. My jsme od samého počátku plnění tohoto ~~základního~~ úkolu naší armádou pokládali za velmi významný politický úkol, protože ona měly všechny podmínky pro obhájení suverenity našeho státu. Podle našeho názoru vzhledem k ocenění, kterého se velení Čs. lidové armády dostalo z nejvyšších míst, tento úkol byl splněn.

Tento úkol je tedy plněn dále, přičemž samozřejmě nelze nevidět z čistě vojenského hlediska, že dočasný pobyt určitého počtu sovětských vojsk na našem území ~~xx~~ nesporně posílí obranyschopnost ve střední Evropě a na středoevropském válčišti. To je fakt, který nelze oddiskutovat. Já ale nebudu skrývat, že z toho mohou vzniknout a~~_si~~ vzniknout určité praktické problémy i z hlediska obrany našeho státu, které bude v budoucnosti nutno řešit. Vojenští odborníci, kteří jsou mezi vámi, jistě domyslí některé tyto problémy. Ty ovšem už nesouvisí tolik s dnešní dohodou, kterou posuzujete a která má jiný úkol a jiné cíle, o nichž mluvil mpř. vlády s. Hamous.

Jestli jsem neodpověděl na některé dotazy, prosím, aby mi to bylo připomenuto.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

9/2

18. 10. 1968 - jt/VB

S. nám. ing. P u d l á k : Zapomněl jsem odpovědět na jeden dotaz, vztahující se k článku 9, který mluví o trestních činech spáchaných proti Sovětské armádě. Šlo o dotaz, jestli takové trestné činy se budou soudit podle našich nebo podle sovětských zákonů. Z celého článku velmi jasně vyplývá, že podle našich zákonů. Sovětská jurisdikce je vysloveně omezena jen na dvě výjimky v bodě 2a/ a b/ a jinak vše podléhá naší jurisdikci. Také je myšleno, že se tyto trestné činy budou soudit jako přestupky proti Čs. armádě, to znamená na základě čs. předpisů a našimi soudy.

Předsedající posl. H o f m a n : Pokud jde o dotazy na mne, jestli vím o rezolucích, mohu vám říci, že vím. Od rána docházejí stále. Je jich zde hodně. Nesouhlasí se smlouvou. Jsou to nesouhlasné rezoluce. Víím, že se zpracovávají. Všichni poslanci budou informováni ještě před tím, než půjdeme na plénum. Pře-
vážně jsou to rezoluce ze závodů.

Pokud jde o návrh posl. Homoly, že bychom si sem měli pozvat s. min. Pelnáře, myslím, že odpoledně bude na plenárním zasedání a bude na něj možno vznést interpelaci. Nyní je zasedání vlády.

Má ještě někdo nějaký dotaz?

Posl. S e k a n i n o v á : Mám ještě dotaz. S. [~]Nám. Puš~~ák~~ nás informoval o tom, jak bylo jednáno o problematice úplného odchodu. Místopředseda vlády také. Je třeba chápat situaci tak, že

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

9/3

Posl. Sekaninová

18. 10. 1968 - jt/VB

sovětská strana odmítla to znění čl. 8, které říkalo, že tato dohoda má dočasnou platnost do doby uzavření dohody o úplném odchodu sovětských vojsk. Tuto skromnou formulaci naši partneři odmítli.

Druhá věc je, že sovětská strana nebere v pochybnost tuto problematiku a chce dodržovat moskevský protokol. Měla bych dotaz, jak to je se zněním ~~xx~~ moskevského protokolu v této věci. Návrh smlouvy se odvolává na moskevská jednání, a to na dvou místech. Včera jsme se nad tím také pozastavili, že se zde mluví o ~~oxy~~ ujednáních jednak v preambuli a o dokumentech v článku 1, tedy o materiálech, o kterých parlament a poslanci z poslaneckých zdrojů nejsou informováni. Domnívám se, že je správná informace - a opírám se také o nějakou citaci materiálu MZV, podle kterého moskevský protokol říká, že o podmínkách pobytu a úplného odchodu spojeneckých vojsk bude uzavřena smlouva. Jak máme rozumět tomu, že po tak brzké době tato věc už se jevila jako nespílitelná?

Ráda bych už nyní řekla s veškerou upřímností, že složitost jednání, jak naši soudruzi o ní mluvili, ukazuje nejen to, že vykonali nesmírně těžkou práci, ale ukazuje také složitost a znepokojivé perspektivy pro další rozvoj této životní problematiky. Volila jsem tuto zcela upřímnou formulaci. Děkuji pěkně a prosím o odpověď.

Posl. K a r l o v s k á : Včera v pozdních večerních hodinách mne navštívili zástupci z deseti závodů z Mělnicka.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

9/4

Posl. Karlovenská

18. 10. 1968 - jt/VB

Dnes od nejčasnějších raních hodin jsem s těmito deseti zástupci byla v Kaučuku. I dnes přišli soudruzi k předsedovi NS s rezolucemi a stanovisky. Nebudu pro žádnou aféru. Řeknu vám, co mně jako poslanci tohoto obvodu položili za otázky. Jejich první dotaz byl, proč tak pospícháme a proč jsme se neradili se svými voliči. Druhá otázka byla, zda budeme ratifikovat nebo ne. Žádali, abychom neratifikovali a požádali, aby si to vzala na sebe vláda, třeba ve formě nějakých protokolů. Připomínka byla zásadní a já se s ní ztotožňuji. Představovala byh si, že vedoucí představitelé, kteří mají bezmeznou důvěru našeho lidu, by promluvili k lidu naší země. Seznámila jsem soudruhy se stanoviskem stranické skupiny a s tím, co nám řekl s. Černík. Nemám důvod jim nevěřit. Stejně tak předseda Národního shromáždění zvedl ruku, že bude hlasovat a předpokládám, že se dostaví i soudruh Dubček. Co mne vede k tomu, abych pochybovala o serioznosti těchto mužů, nebo se domnívala, že to myslí španě s lidem naší země? Za svou osobu odmítám se hádat o tom, kdo je větší nebo menší vlastenec. Už náš básník říkal, že pouze v činech svých dětí se pozná, kdo je jaký vlastenec. Byla tam řada diskusí. Neváhala jsem a seznámila jsem soudruhy i se smlouvou, i když je přísně tajná. Co je na tom přísně tajného, když bude zítra v novinách? ^{Proč} bych zamlčovala před lidmi to, co nám řekl. s. inž. Černík, abychom zabránili tomu, aby zde nebyl

Stranická schůze výborů

9/5 ž

Posl. Karlovska

18. 10. 1968 - jt/VB

nějaký ~~střet~~ střet, který by měl hrozné následky pro lid naší země? Soudruzi, cožpak jsme viděli málo utrpení, cožpak jsme málo prožili? Rok 1938, 1939 a další léta? Řeknu vám za sebe, čeho se bojím. Nebojím se toho, že přijali smlouvu, ale těch pětiset tisíc vojáků v Německé spolkové republice se bojím. Těch se bojím, to říkám upřímně.

Společná schůze výborů

10/1

posl. Karlovenská

18. 10. 1968 - Or/če

Řeknu vám vážné otázky života. Nepodceňuji olympijské hry, ale domnívám se, že nyní, kdy je nejvíce třeba, aby vedoucí představitelé mluvili, by měly být v rozhlasových novinách komentáře. K podružnějším věcem se mluví a to nám vytýkají, že s tím půjdeme až k odhlasování. Stavějí otázku, zda skutečně nejsme hlasovací mašina. Říkám to proto, aby si to naši vedoucí činitelé uvědomili. Psychoza dole není dobrá, protože je poddlována mnohými nacionálními výpady, protisovětskými výklady, výpady proti lidu sovětské země. Já si říkám, což ten člověk na Bratské přehradě za to může? Znovu žádám, aby politikové, diplomati roku 1968 mysleli na život našich národů, na život naší nastupující generace, aby si uvědomovali svou odpovědnost. Má-li se kousnout do kyselého, ať se řekne y nepopulární věci, ale ať se nedělá kabinetní politika na druhou.

Posl. J ä g e r m a n x Soudružky a soudruzi, já sám doporučuji předložený návrh smlouvy mezi vládou naší socialistické republiky a vládou Sovětského svazu o dočasném pobytu sovětských vojsk na našem území k rafitikaci. Je to smlouva o platnosti dvoustranné, je to smlouva důvěry, která přece vyplývá z plnění moskevských protokolů a vládního prohlášení. Já sám jsem na-
prosto přesvědčen, jako jsem byl od ledna a před lednem, že vojska Sovětského svazu k nám nepřišla připravit nás o svobodu ani o nezávislost. Jsem o tom pevně přesvědčen, že naopak přišla podpořit socialistické základy společnosti, protože celý socialistický svět je ohrožován ne méně a ne více než dřív.

Společná schůze výborů

10/2

posl. Jägerman

18. 10. 1968 - Or/če

Protože by mezinárodní dělnické a socialistické hnutí doznalo nenahraditelných ztrát, kdyby došlo k otočení kola dějin. Jsem o tom pevně přesvědčen, historie na to ještě odpověď dá. Podle mého názoru je třeba dát celému světu takovouto odpověď, máme-li hodnotit mezinárodní situaci. Také ostatní naše veřejnost mezinárodní situaci hodnotí. Je věcí ústředního výboru KSČ a naší vlády, aby jednaly, protože jsme jim dali důvěru. Nechtě tedy jednat, protože i veřejnost je vybavila mandátem.

Zdá se, že přece jen asi budou dvojí politické názory, zda jsme proti západoněmeckým militaristům, nebo nejsme. Jsem toho názoru, že bez přátelství se Sovětským svazem a se socialistickými zeměmi to nepůjde. Nebo snad má někdo jiný ochránit naše hranice, než naši přátelé? Snad ne Američani! Jestli tohle někdo mezi námi nechápe, proč to tedy nechce chápat z principiálních důvodů? Předpoklady pro tento návrh smlouvy byly dány. Je to návrh naší vlády a je to návrh vlády SSSR. A tyto návrhy jsou základem smlouvy. Jsou tam záruky nevmešování a záruky naší suverenity v jednotlivých člancích. Proč bych neměl důvěřovat? Dočasná vojska nebudou zasahovat do našich záležitostí. Podle mého názoru je to čestné východisko na základě faktů, o nichž jsme od ledna pořád hovořili, faktů rovnoprávnosti našich vztahů. Je třeba to také veřejnosti upřímně říci a vysvětlit to v tisku, v rozhlase a televizi.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

10/3ž

posl. Jägerman

18. 10. 1968 - Or/če

Buďu pro smlouvu hlasovet.

Předsedající posl. H o f m a n : Děkuji. Nyní uděláme
přestávku na 15 minut.

(Jednání přerušeno v 10.36 hod.)

Společná schůze

11/1

18.10.1968 -Kj/Br

(Schůze opět zahájena v 10.49 hod.)

Předsedající posl. H o f m a n : Soudružky a soudruzí, než budeme pokračovat v rozpravě, předkládám našim výborům návrh, aby byl schválen ze společného zpravodaje dr. Jan Němec, poslanec ústavně právního výboru. Se soudruhem Němcem byl návrh projednán.

Posl. U h e r : Včera při naší stranické skupině bylo jednáno, kdo má být dnes zpravodajem k celému tomuto problému. Já se domnívám, že by nebylo zapotřebí zpravodajství. Myslím, že by bylo rozumné, aby s určitým prohlášením vystoupili nejvyšší představitelé, mám na mysli sněmovny. Jestliže včera soudruh předseda Smrkovský tuto věc odmítl, nevidím důvodu, proč by jeden z místopředsedů NS neměl o těchto věcech dnes odpoledne jménem sněmovny také vydat prohlášení. Já tím nechci mluvit proti zpravodajci s. Němcovi, ale myslím, že by bylo při takovém důležitém aktu správné, aby někdo z předsednictva NS udělal prohlášení.

Posl. Flojher: Mám dotaz: návrh předkládá vláda. Bývá zvykem, když vláda předkládá Národnímu shromáždění návrh, že člen vlády nebo předseda vlády to uvádí.

Mpř. NS vlády s. H a m o u z : Bude.

Společná schůze

11/2ž

18.10.1968 - Kj/Br

Předs. posl. H o f m a n : Tedy jde o zpravodaje.

Posl. U h e r : Musí k tomu zpravodaj být?

Předs. posl. H o f m a n : Nevím, ptal jsem se, říkali mi, že ano. Vedení doporučovalo po dohodě s dr. Němcem dr. Němce.

Tajemník dr. K u b í n : Stanovisko výboru musí někdo plénu tlumočit. To je obvyklé, že vždycky to bývá jeden z poslanců, který je touto úlohou pověřen.

Předs. posl. H o f m a n : Proto znovu předkládám tento návrh na posl. Němce z ústavně právního výboru. Soudružky a soudruzí, kdo souhlasí? (Jednomyslný souhlas.) Společným zpravodajem bude dr. Jan Němec.

Do rozpravy se přihlásil. posl. David.

Posl. D a v i d : Soudruhu předsedo, soudružky a soudruzí, chci v dnešní rozpravě za svou osobu vyjádřit souhlas s předkládanou dohodou o podmínkách dočasného pobytu sovětských vojsk v ČSSR a vyslovit uznání naší vládní delegaci za rozumné a rozvážné jednání, kterým přispěla k dosažení této dohody.

Podpořil jsem návrh vlády a její postup v této věci už na poslední společné schůzi zahraničního^a, branného a bezpečnostního výboru a neztotožňoval jsem se s námitkami a pochybnostmi vznesenými tehdy některými poslanci, neztotožňoval jsem se s dodatky tzv. komise expertů, která byla sestavena bez souhlasu zahraničního výboru jako celku.

Společná schůze výborů

12/1

posl. David

18.10. 1968 - Bu/Le

Ani dnes se nestotožňuji s některými poznámkami a obavami. Vycházím z pozice komunistů, z pozice proletářského socialismu, která není nijak v rozporu s pozicí upřímného příslušníka této země. Vycházím ze zkušeností, které máme s našim osvoboditelem a nejlepším ochráncem - Sovětským svazem - v minulosti.

To všechno mne zbavuje pochybností o její upřímnosti v budoucnu dodržovat závazky smlouvy. Tyto pochybnosti milerád přenechám Svobodné Evropě, jejímu štvání a dalšímu rozněcování nepřátelství a antisovětské hysterie proti našemu spojeneckému Sovětskému svazu. Jsem pevně přesvědčen, že jim to nebude nic platné, že to zkrachuje jako jim zkrachovala celá jejich iluze o tom, že se jim podaří vyrvat Československo z bratrského svazku spojeneckých socialistických zemí.

Souhlasím s významem, jaký je smlouvě dáván v projevech obou předsedů vlád, jak to bylo také publikováno včera v Rudém právu. ~~Ve dnešní situaci,~~ V dnešní situaci, kdy roste agresivita imperialismu, jak je to dokazováno horoučnou činností NATO v poslední době, jak je to vidět ze stupňující se drzosti a provokací západoněmeckých militaristů a revanšistů, věřím, že smlouva bude významným krokem k posílení obrany a bezpečnosti socialistického Československa i dalších zemí socialistického společenství.

Považuji za potřebné zdůraznit tuto podle mého názoru nejdůležitější stránku věci - posílení bezpečnosti naší vlasti, o čemž se z naší strany v minulých týdnech a měsících bohužel

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

12/2

posl. David

18.10. 1968 - Bu/Le

v souvislosti se vstupem spojeneckých vojsk do Československa prakticky nemluvalo.

Smlouva - soudím - dává záruky, že vymoženosti socialismu v naší zemi budou uchráněny, že naše země se bude v bratrské spolupráci se Sovětským svazem a jinými socialistickými zeměmi dále úspěšně rozvíjet, dává předpoklady pro vytvoření co nejpríznivějších mírových podmínek pro tvořivou práci, spokojený a šťastný život našeho lidu.

Smlouva dává pádnou odpověď na spekulace nepřátel socialismu a rozbíjí jejich plány a iluze, jež se Československem spojovali.

Předseda naší vlády správně řekl ve svém projevu, že smlouva zaručuje mezinárodní postavení naší země. Smlouva je projevem vzájemné důvěry, výrazem úzkého spojení a vůle toto spojení, přátelství a spolupráci upevňovat a rozvíjet.

V současné situaci je obzvlášť důležité nedopustit, aby se nepřítelům socialismu podařilo zasít nedůvěru mezi naše země. Je třeba udělat všechno pro upevnění této důvěry. Na tom musíme každý vidět svůj podíl, jednotlivě i Národní shromáždění jako celek.

Schválením smlouvy NS významně přispěje k tomuto úsilí. Myslím, že to není všechno, co může udělat. Svůj podíl v realizaci smlouvy by NS např. mohlo vidět i v tom, že bude aktivně působit k vytváření přátelských vztahů mezi našim lidem a sovětskými vojáky, v navazování soudružských kontaktů,

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

12/3 ž

posl. David

18.10. 1968 - Bu/Le

že odsoudí jakékoliv projevy antisovětské hysterie, ať již jde o hanobení hrobů sovětských vojáků, nebo o šíření zlostných kontrarevolučních hesel, jako "Ani kapku vody", apod.

V tom všem se bohužel iniciativa NS zatím neprojevila. To výrazně kontrastuje s tím, co je obsaženo za výrazy v některých rezolucích NS v srpnových dnech, různými formulacemi na adresu našich spojenců, silnými výrazy nepravdivými a nespravedlivými, jak je to v těchto rezolucích obsaženo.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze

13/1

posl. David

18.10.1968 - ší/pb

Komu může vadit pobyt sovětských vojsk, našich třídních bratrů, s nimiž máme společné zájmy a cíle? Máme společného nepřítele, společný cíl vybudovat socialismus a komunismus, zajistit mír a bezpečnost v Evropě a ve světě. Tento pobyt vadí reakčním kontrarevolučním silám venku i uvnitř, jimž byla učiněna čára přes rozpočet a pohřbeny jejich naděje. Může ale vadit našemu pracujícímu lidu, který má své zkušenosti z Mnichova a na druhé straně z více jak 20 let spojení a spolupráce se Sovětským svazem? O Sovětský svaz, který zachránil naše národy a přinesl nám svobodu a samostatnost, jsme se mohli spolehlivě opřít v roce 1945 i 1948, kdy náš lid rozhodoval, jakou cestou půjde dál, kdy účtoval se zrádnou reakcí v Únoru.

K tomu přistoupila zkušenost z poslední doby, že se může o Sovětský svaz opřít i v době ohrožení našeho socialistického vývoje ze strany kontrarevolučních reakčních sil. V myšlenkách o zabezpečení naší země, jejího socialistického vývoje vždycky jsme cítili se nejjistěji, když jsme měli po svém boku spolehlivé sovětské soudruhy. Proč bychom si toto v současné mezinárodní situaci neměli uvědomit?

Jsem přesvědčen, že naše životem prověřené vztahy důvěry a přátelství vydrží každou zkoušku v zájmu naší společné věci. Ze všech těchto důvodů budu pro smlouvu hlasovat. Nevidím v tom žádné ohrožování suverenity naší země. Bude třeba různým lidem, kterým není ve věcech ještě jasno, to umět vysvětlit.

Pobyt vojsk na území druhých států nebude jenom specialitou, pokud jde o Československo. Vojska Sovětského svazu ze

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze

13/2 ž

posl. David

18.10.1968 - ší/pb

stejných důvodů jsou i na území jiných socialistických států. Z druhé strany konstatují, že vojska Spojených států jsou rozmístěna na celé řadě zemí paktu NATO. Dokonce jsou i na území velmoci jako je Velká Británie. Nevidí se v tom žádné porušení suverenity ani tady, ani tam.

Budu hlasovat pro tuto smlouvu ne proto, jak bylo včera řečeno, že se nedá nic dělat, že musíme do toho kyselého jablka kousnout, ale budu pro ni hlasovat z reálného pohledu na situaci, z faktu, že posílení bezpečnosti republiky, což pobyt sovětských vojsk znamená, je v nejvlastnějším zájmu naší země a jejího lidu.

Posl. V a c u l í k : Soudružky a soudruzi, naši voliči nám budou klást otázky a budeme muset vysvětlovat dočasný pobyt spojeneckých vojsk na našem území. Bylo by snad dobré, když máme takovouto společnou schůzi výborů, abychom si sjednotili názory a společně vysvětlovali tuto otázku, tedy motivaci dočasného pobytu vojsk na našem území. Má to dvě zásadní vazby. Vazbu na politickou normalizaci u nás, která vyplývá z pátého článku Moskevského protokolu, a motivaci uvedenou v úvodní klausuli: posílení míru a bezpečnosti v Evropě. (Hlas: Neznáme tu smlouvu.) Tak si ji vyfasuj, jako my všichni.

Myslím, že často v poslední době hovoříme o realitě dnešních dnů a o dnešní politické situaci a ne dost [✓] práci naší vyvozujeme závěry z této politické reality. Ta spočívá v ujasňování si politické normalizace v naší zemi.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů 14/1

Posl. Vaculík

18.10.1968/Pe/B1

Víme dobře, že ~~klik~~ měřítko sovětské strany a naší strany se dosud různí a příčiny spočívají hluboko v oblasti politiky a ideologie, v pojetí marxismu-leninismu a jeho aplikace v našich československých podmínkách. To je i otázka kontrarevoluce nebo jejího jiného pojetí. Byla-li u nás kontrarevoluce, nebo by byla zde její potenciální síly, pak samozřejmě není jiného prostředku než síla k potlačení kontrarevoluce, ozbrojená síla. Šlo-li o nedostatky a chyby, krajnosti, živlenost, protisocialistické tendence, existují politické prostředky k překonání těchto věcí. To je kardinální otázka, kolem které se točí pojem normalizace, její vymezení. Vymezení naší vnitřní politiky se točí kolem otázky, zda mělo nebo nemělo politické vedení dosti sil nedostatky krajnosti živlenost protisocialistické tendence náležitě zvládnout. Dosavadní linie spočívá v tom, že šlo o nedostatky, o určitý živelní vývoj, kde nechyběly protisocialistické tendence, že však bylo dosti sil, které byly s to překonat tento vývoj politickými prostředky. V tom existují rozpory mezi naším stanoviskem a stanoviskem našich spojenců. Jsme-li realisté v politice, pak nám musí být jasné, že pojem a přesné vymezení politické normalizace bude procesem složitého jednání, dokazování, vysvětlování i obnovování vzájemné důvěry obou stran. Chceme-li žít a chceme žít v socialistickém táboře a v socialistickém společenství, pak zde můžeme žít a pracovat jen na určité bázi vzájemné důvěry s největší socialistickou velmocí, kterou je Sovětský svaz.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

14/2

Posl. Veculík

18.10.1968/Pe/B1

Možný je jen podle mého soudu v této situaci určitý^{politický} kompromis, a jde jen o to - a to je další nesmírně důležitá realita politická, jaký to má být kompromis? Aby to byl takový kompromis, který je únosný pro naši vnitřní politiku a neohroží základní důvěru k politice strany, Národní fronty a vlády se strany našeho lidu, neohroží spojení strany a lidu. V tom je jádro problému. To je dáno i prostorem, který budeme mít pro vnitřní politiku, na obsahu této vnitřní politiky, kterou budeme dále provádět.

Složitější bude objasnění dočasného pobytu z hlediska posílení míru a bezpečnosti v Evropě, tzn. vysvětlit problém našim lidem, že Sovětský svaz chce mít na našem území zřejmě na delší dobu jisté kontingenty vojsk. Domnívám se, že takto máme věci také vysvětlovat, i když přirozeně neznáme přesně strategické důvody SSSR a nejsme dost vybaveni analýzou mezinárodní situace, abychom mohli posoudit, zda k zostření mezinárodní situace dochází, v kterých oblastech a jaké je tedy akutní nebezpečí pro mír ve Střední Evropě a odkud toto nebezpečí hrozí.

Myslím si, že máme smlouvu schválit. Souhlas nebo nesouhlas je svázán v této chvíli s důvěrou parlamentu, Národního shromáždění k naší vládě. Domnívám se, že máme dát naší vládě důvěru, že máme dokonce zájem na tom, aby naše vláda měla důvěru Národního shromáždění. Co by znamenal nesouhlas nebo neschválení této smlouvy? Znamenalo by to hnát věci znovu do krizové situace,

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

14/3 ž

Posl. Vaculík

18.10.1968/Pe/B1

při které nemůžeme dohlédnout jejího konce a jejích důsledků, do krize ve vztazích naší země a Sovětského svazu, do krize v naší vnitřní politické situaci. Znovu říkám, že ani nelze dost dohlédnout důsledky takovéto nové krizové situace. Tato vojska by zde zůstala i nadále v síle, na kterou bychom neměli prakticky žádný vliv a neexistovaly by žádné zákonné normy, které by jejich pobyt vůči našim občanům a institucím jakkoliv upravovaly.

Myslím, že naše delegace udělala v Moskvě maximum, to se v současné politické realitě dělat dalo a že bychom i z tohoto hlediska jí měli vyslovit uznání. Pro smlouvu budu hlasovat ne s nadšením, ale s odpovědností a pochopením v současné politické reality.

Posl.dr.P l o j h a r: Soudruhu předsedo, vážené soudružky a soudruzí, dovoluji mi neskromnou úvodní větu, že jsem 23 let poslancem Národního shromáždění a ze všechna ta léta, kdykoliv jsem byl postaven před otázku v Národním shromáždění hlasovat, vždycky jsem si položil základní otázku: posloužím lidu a své vlasti, když budu hlasovat pro, nebo když budu hlasovat proti?

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

15/1

posl. Plojhar

18. 10. 1968 - Or/če

A od odpovědi na tuto základní otázku vždycky závisel můj postoj. Ať to bylo v roce 1945 v Prozatímním národním shromáždění, ať to bylo v únorových dnech 1948. A je tomu tak i dnes, až budu postaven před otázku, jak hlasovat. Jestliže si po celém vývoji po odpovědném jednání našich soudruhů v Moskvě i po projednání dnes na společné schůzi našich výborů tuto otázku odpoledne položím, pak pro mne ve svém svědomí a u vědomí své odpovědnosti vůči budoucnosti našeho lidu a naší socialistické vlasti je odpověď jednoznačná. Budu hlasovat pro, poněvadž jsem přesvědčen, soudružky a soudruzi, že přes všechny různé události v životě Sovětského svazu byl, je a vždy bude věrným a upřímným přítelem našeho lidu a naší socialistické vlasti.

Proto nemám obať, že když budu hlasovat pro smlouvu, kterou uzavřena naše vláda, které jsme tolikrát vyslovili plnou důvěru i na půdě Národního shromáždění, a vláda bratrského Sovětského svazu, že by to byla smlouva, která by nesloužila našemu lidu a naší vlasti.

Z těchto důvodů při plném vědomí své odpovědnosti vůči lidu a socialistické vlasti budu hlasovat pro. Děkuji.

Posl. G u d r i c h : Soudružky a soudruzi, dovolte mi, abych také vyjádřil své vlastní stanovisko k textu smlouvy, přičemž jsem toho názoru, a zejména bych prosil, aby z vaší

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

15/2

posl. Gudrich

18. 10. 1968 - Or/če

strany vůči mně to tak bylo pochopeno, že kritické připomínky, které zde byly a ještě budou uplatněny, nesměřují v žádném případě proti naší delegaci, která se jako smluvní partner zúčastnila jednání v Moskvě. Obtížnost a složitost jejího jednání je pro nás pro všechny naprosto zřejmá. Myslím, že málokdo z nás pochybuje o tom, že více obhájit a zajistit nebylo možné pro odpor a negativní stanoviska druhá strany.

Duch celé smlouvy a celého jednání o této smlouvě je v podstatě obsažen, domnívám se, v posledním, 15. článku, který - aspoň se tak domnívám - není formulací přednesenou, nebo požadovanou naší delegací.

Chtěl bych říci, že Národní shromáždění^{ne} projednávalo příchozí těchto vojsk, je však žádáno o souhlas s jejich bytí i dočasným pobytem u nás. Zde nutně vzniká otázka, jaká je v tom vůbec logika. Jednou se ústavní pozice Národního shromáždění neuznává - mám na mysli situaci vzniklou vpádem pěti armád na území našeho státu - a podruhé bez tohoto ústavního orgánu nemůže smlouva vstoupit v platnost.

Doufám, že všichni^{my}, poslanci Národního shromáždění, kteří jsme byli přítomni ve dnech 21.- 28. srpna v této budově, si uvědomujeme, že Národní shromáždění přijalo v těchto dnech řadu dokumentů, prohlášení a usnesení, která zůstávají v plné platnosti a nemohou být žádným aktem zpětně změněna. Na včerejším zasedání stranické skupiny jsem svůj názor na vzniklou situaci

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

15/3

posl. Guðrich

18. 10. 1968 - Or/če

otevřeně a upřímně vyložil. Předseda vlády nás ujistil, že připomínky poslanců NS těchto tří výborů, byly k dispozici při jednání o smlouvě v Moskvě, že však nemohly být uplatněny, protože zřejmě nebyly druhou stranou přijaty, nebyly respektovány.

Domnívám se, že pokud jde o preambuli k návrhu smlouvy, jak jsem o tom hovořil včera, tento text, který by měl v podstatě zdůvodňovat smysl této smlouvy, není přesvědčující, poněvadž vše to, co se tam uvádí, jsem o tom hluboce přesvědčen, pokud jde o obranu socialismu, pokud jde o přátelství k Sovětskému svazu, k socialistickým státům, o pozici hájit světový mír - to všechno, co v preambuli je uvedeno, jsme nejen prohlašovali, ale také dělali před 21. srpna 1968 a že tedy nebylo třeba takového zásahu, abychom si to znovu připomněli.

Měl jsem také obavu, kterou jsem už včera vyjádřil, a na to byla dnes částečně dána odpověď, aby datum 3. srpna 1968, které v návrhu smlouvy je uvedeno, nebylo chápáno tak, že jde o nějaký termín, ve kterém by byl z naší strany přímo či nepřímo vyjádřen souhlas ke vstupu cizích vojsk na území našeho státu. I dnes jsme byli ujištěni, že tomu tak rozumět nelze.

Poněvadž právě při jednání těchto výborů, lépe řečeno byl to výbor zahraniční a výbor bezpečnostní a branný, zde byly položeny některé otázky o pobytu vojsk Německé demokratické republiky na území našeho státu, poněvadž tyto otázky zde byly položeny a byla na ně dána odpověď náčelníkem generálního štábu, znovu konstatuji jako včera, že jsme nebyli seriózně informováni, protože nám bylo řečeno, že tato vojska se po konzultacích se

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

15/4

posl. Gudrich

18. 10. 1968 - Or/če

sovětskou stranou, tedy na základě informace sovětské strany, akce nezúčastnila. V návrhu smlouvy se ovšem hovoří o postupném odchodu i těchto vojsk. Vysvětlení, které nám bylo včera na stranické skupině podáno, nepovažuji rovněž za zcela dosta-
tečné a přesvědčující, poněvadž odpověď v tom smyslu, že když
tady nebyla, musí odejít, zlehčuje myslím celou situaci.

Znovu bych chtěl opakovat, co jsem řekl včera, na půdě
zahraničního výboru, že nejsem také přesvědčen o tom, že není
narušena suverenita našeho státu. Každý stát, bez ^{který svého} jakéhž vědomí
a souhlasu je postižen tím, že na něj vstoupí cizí vojska,
byť i spojenecká, v každém takovém případě se domnívám, že
naprosto přesvědčivým způsobem dochází k porušení suverenity.
Rozumím tedy této větě tak, že tato suverenita již nebude po-
stižena dnem podepsání této dohody, ovšem do toho rozhodujícího
dne tedy naše suverenita postižena byla.

Opakuji, co jsem říkal včera: Domnívám se, že rozhodně
u nás nebylo tolik kontrarevolucionářů, aby někdo nemohl při-
jít z druhé strany, seriózním, přesvědčujícím způsobem nám do-
kumentovat a dokázat, že zde jsou ohroženy principy socialismu,
že zde je nebezpečí agrese ze strany západních kapitalistických
států. Myslím, že všichni nebo absolutní většina našeho národa,
my všichni bychom to jistě pochopili a mohli bychom legálním,
normálním civilizovaným a kulturním způsobem se dohodnout na tom,
aby tato spojenecká vojska k nám na naše území přišla.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

15/5ž

posl. Gudrich

18. 10. 1968 - Or/če

Závěrem se domnívám, že jako poslanci Národního shromáždění bychom přece jen měli dostat více času k tomu, abychom tak vážnou dohodu mohli konzultovat i ve svých volebních obvodech se svými voliči, abychom se vyhnuli tomu, že vlastně hlasováním budeme vyjadřovat svůj vlastní názor, a nikoliv jako zastupitelský orgán názor těch, které zastupujeme. Při vědomí celé vážnosti situace takto hovořím.

Společná schůze výborů

16/1

Posl. ing. Gudrich

18. 10. 1968 - jt/VB

Chtěl bych vás ujistit, že nejsem žádný kontrarevolucionář, a přece pobyt sovětských vojsk na našem území mi vadí. Vadí mi zejména formy a metody, které při vstupu vojsk byly uplatněny. Hovořil jsem o tom velmi stručně. Považuji za lícitaci uvádět

nesouhlas s pobytom sovětských vojsk na našem území do souvislosti s nepřátelským postojem k Sovětskému svazu.

Podle mého skromného a jistě ne kvalifikovaného stanoviska musí iniciativa k normalizaci současného stavu vycházet především ze strany těch, kdo normální stav porušili. Kdyby došlo k takové iniciativě, pak bychom opět všichni jistě přijali ten nejpřátelštější svazek mezi Sovětským svazem a Československým a tyto bratrské city a vztahy k Sovětskému svazu by také měly plnou možnost v naší široké veřejnosti se projevit. (Posl. Uher: Nebylo by pak už pozdě?)

Mpř. NS Ž i a k (slovensky) : Vážení přátelé, naše dnešní jednání pokládám za nesmírně těžké a domnívám se, že každý, kdo přistupuje k tomuto řečnickému pultu, přistupuje k němu v hlubokých vnitřních a duchovních rozpacích.

Ve jménu starosti o naši bezpečnost a náš vnitřní klid, ve jménu starosti o záchranu socialismu a socialistického zřízení, v zájmu jednoty socialistického tábora přišly do naší mírumilovné pokojné země statisíce vojáků, tisíce tanků s nejmodernější vojenskou technikou, s tisíci bojových letadel. Přišli potlačit kontrarevoluci. Kontrarevoluci nenašli. Je možno říci, že v posledních rozhovorech už o kontrarevoluci ani nehovoří. Víceméně

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

16/2

Mpr. NS Žiak

18. 10. 1968 - jt/VB

se hovoří o výkyvech, extrémech, které i my pokládáme za nesprávné. Odsuzujeme ty extrémy, které se vyskytly v časopisech a telekomunikačních prostředcích, ale které rozhodně kontra-revolucí nebyly. Vláda měla situaci v rukou.

Ústavní činitelé cizí vojska nepozvali. Dívám se na tuto dohodu jako na velmi nebezpečný precedens. Ať o tom mluvíme nebo ne, potvrzení této dohody je legalizací pobytu, legalizací vstupu cizích armád na naše území, který jsme popírali ve svých usneseních, ve svých prohlášeních v době od 21. do 28. srpna, je popřením i toho, co cítil náš lid v těchto tragických chvílích. Pozvání nebylo a dnes se už ani ze strany Sovětů ani ze strany ostatních o tom moc nemluví, jen v některých člancích, které nebereme vážně.

Myslím, že už zde při této příležitosti by bylo vhodné říci, aby buď tyto výbory, náš parlament, anebo vláda, ostře odmítli tzv. bílou knihu. Nechci říci, že všechno, ale snad 90 % toho, co je tam napsáno, se nezakládá na pravdě. Je třeba odmítnout a protestovat proti takovým nepravdám, které hluboce urážejí city našich občanů, podceňují je a dělají z nás obžalované, ačkoliv bychom my měli žalovat ty, kteří šíří nepravdu.

Bratislavská porada se připomíná v této dohodě. Ptám se soudruha Hamouse, případně jiných zodpovědných činitelů, zda bratislavská porada byla aktem mezistranickým, poradou mezi komunistickými stranami pěti socialistických států a Komunistickou stranou Československa, anebo zda to byla porada s dokumenty, anebo s akty povahy mezistátní. Plně uznávám ústavní oprávněnost ~~kontaktů~~

Společná schůze výborů

16/3

Mpř. NS Žiak

18. 10. 1968 - jt/VB

konat (?) komunistické straně, vždyť je to zakotveno v ústavě. V Ústavě jsou přesně dohodnuty pravomoci a kompetence, co k tomu přísluší. Hovoří se tam o prezidentovi, o vládě, o Národním shromáždění, o SNR atd.

Nyní je otázka - když to bereme z hlediska ústavnosti - zda je možné vycházet jako z mezistátního, a ne z mezinárodního aktu, z bratislavské porady. Podle mého názoru je to nemožné, při vší mé úctě ke komunistické straně. Proto nepokládám ani za správné, že se nějaké závěry z bratislavské porady uvádějí jako nějaký doklad smlouvy. To nás mýlí.

Umím pochopit obranu socialistických zájmů. Nejsem siice marxista, ale jsem přesvědčený socialista a stojím pevně na půdě socialistického řádu, který zabezpečuje, aby nebyl vykořisťován člověk člověkem. Chápu tuto ochranu socialistických zájmů jako potřebu proti revanšismu a západnímu imperialismu. Jenže chápu i to, že ve světě jsou nějaká pravidla mezi lidmi, která se musí zachovávat. Odpusťte, že budu citovat z bible. Apoštol Pavel říká: "Všechno slušné a podle řádu ať se děje". Ptám se, zda se tato zásada zachovává a zda to bylo slušné a podle řádu, že jsme se jedné noci probudili otřesení, zklamání, zahanbení, šokování a zjistili jsme, že nám zatkli a odnesli prvního tajemníka strany Dubčeka, předsedu vlády Černíka, předsedu Národního shromáždění Smrkovského, zda toto všechno je možné jen tak lehko, jen tak bez otřesu svědomí přejít?!

Společná schůze výborů

16/4 z Mpr. NS Žiak

18. 10. 1968 - jt/VB

Mám velmi blízké city k Sovětskému svazu a k sovětskému lidu, avšak odpusťte, musím mít výhrady, proti metodám, proti způsobům, proti nepořádku, jakým zasáhli do našeho života, do naší suverenity, když zatkli nejvyšší představitele tohoto státu. Cožpak je možno přesto přejít jen tak, že se nic nestalo? Jsem ochoten přejít i přes to. Chápu, že jsou to naši bratři. Měl jsem staršího bratra, byl silnější, možná rozumnější, párkrát mne i potrestal, ale nakonec jsem si řekl: "No, je to bratr." Ale bratr mi řekl: "Bratře můj, nehněvej se, byl jsem rozčilený, najdeme zase způsob, abychom spolu žili dále".

A já bych čekal od tohoto našeho staršího většího bratra a od našich bratranců anebo přátel ve čtyřech dalších socialistických státech, aby řekli: "Drazí přátelé, možná že jsme se unáhli, možná jsme dobře nepochopili".

Ale je tu fakt, že to co se stalo, náš národ bolí, náš lid krvácí. Když přijdeme před náš národ a řekneme: "Láska, přátelství, atd.", národ se nám bude smát.

Zase bych si dovolil citovat z Písma. Říká se tam o lásce, že je trpělivá, že se v nic neslušného nevydává, že všemu věří, všeho se naděje a všechno trpělivě čeká. Avšak láska - to není jen věc jednoho, to je věc dvou.

Společná schůze

17/1

mpř. Žak

18.10.1968 - Kj/Br

Ta je otázka našeho lidu a otázka těch, kteří ~~zde~~ zodpovídají za sovětský lid, za polský lid, za bulharský lid, za lid NDR. Čili tyto principy jsou navzájem jaksi povinné a závazné. Já bych řekl - odpusťte mi - toto už není ani tak věc politická, jako že nesporně velmi politická je, ale mně ~~je~~ celá tato otázka připadá ~~je~~ jako etická otázka. A když na jedné straně poruším etiku, na jedné straně poruším pořádek, podlomím důvěru. Moje důvěra nemůže být taková naprosto upřímná, jako kdyby se toto nestalo. Ale i tato důvěra se dá napravit. Vždyť život je život a konflikty přijdou. Ale podívejte se, drazí přátelé, zde by tento náš národ, který byl v naprosté většině na straně Sovětského svazu, jako národ přátelský, zde by tento národ nezasloužil, aby kdosi ze Sovětského svazu zodpovědný, z NDR, Polska, Maďarska, Bulharska nám řekl: promiňte. Možná, kdyby se toto bylo stalo, snad bych nehovořil takto pohnutým hlasem a s trpkostí v duši. Bylo by třeba toto slovo omluvy.

e Stenovisko Národního shromáždění v době od 21. do 28. srpna bylo stenoviskem ochrany cti národa a bylo v naprostém ^{sou-}ladu s národním míněním. Politický kompromis, jsem pro něj. I dnes jsem pro něj a mně je jasné, že náš socialistický stát patří do společenství socialistických států. Ale odpusťte na ^{vůči} jedné straně/komusi hovořit a vytýkat jednání z pozice síly a na druhé straně dopouštět se téže chyby, ale zde nám musí vybrat mozky z hlavy a srdce z těla, abychom nepřemýšleli a necítili, nebo s^vť respektují nás lidi, kteří přemýšlejí a kteří

Společná schůze

17/2

mpř. Žiak

18.10.1968 - Kj/Br

cítí. A cítí ne reskčně, cítí pozitivně, progresívně, socialisticky v zájmu míru, v zájmu pořádku, v zájmu demokracie a humanizace na světě.

Já už končím. Tento národ pochopí tuto smlouvu kdyby padlo jedno jediné slovo omluvení ze strany našich přátel. Možná je to málo co žádám, ale i to by byl lék na bolavou duši tohoto českého a slovenského lidu a jiných národností, které tu jsou.

Soudruh Vaculík říkal, že by bylo potřeba najít společné stanovisko. Nechci hovořit odpoledne při projednávání této smlouvy. To, co jsem měl na srdci, jsem pokládal za potřebné říci v tomto užším sboru a byl bych rád, kdyby to zůstelo zde, mezi námi, neboť vím, že jde o vážné a dalekosáhlé věci. Jde o to, abychom zde našli společnou řeč. Dovedu si domyslet, ^{že} odmítnutí této smlouvy v Národním shromáždění znamená pád vlády, znamená politickou krizi, znamená, že tu ^{ne} zůstaneme 750 tisíc, ale bude tu milión nebo půldruhého miliónu vojáků, že tu budou tvrdé způsoby - odpusťte, ale musím to tak říci - okupačního režimu. To všechno si uvědomuji. Najít tedy společnou řeč a poprosit naše přátele, aby zacházeli s námi jako s lidmi rozumnými, jako s lidmi, kteří mají cit a mají národní čest.

Pokud jde o ozvěnu v národě. Už se ozývá v rezolucích. Nebojím se, když ztratíme reakcionáře, ale bojím se, když naším rozhodnutím zaženeme vlastence, čestné občany věrné socialistickému řádu, lidi, kteří z nejúpřímnějšího srdce ~~maxi~~ měli vztahy k Sovětskému svazu, že ty zavedeme do pasivity, případně

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze

17/3

mpř. NS Žisk

18.10.1968 - Kj/Br

do nepřátelských pozic, oni se budou nesprávným případně naším rozhodnutím cítit opuštěni, uraženi a ukřivdění. A zde je naše velká zodpovědnost. Proto jednejme, řekněme si, co tu máme na srdci a hledejme společné stanovisko.

Ochtěl bych podtrhnout právě tu stránku, ani ne tak formální, věci, jako to, že by bylo žádoucí, aby naši přátelé, jestliže to míní s důvěrou vzájemnou upřímně jako my, vysvětlili to, co nás bolí a odstranili to, co nás bolí. A zde není možné jinak, než říci: promiňte, omluvte to. A my budeme ochotni ^{pochopení} najít/jako lidé, kterým záleží i na budoucnosti a kteří se nebudou tvrdohlavě přidržovat nějaké urežené ješitností.

Posl. Š u b r t : Mám jen dotaz, zda tyto tři výbory budou předkládat ústy jednoho zpravodaje zprávu a zda tato zpráva bude tedy také projednávána.

Předsedající posl. H o f m a n : Zpravodajem jsme zvolili soudruha Němce.

Posl. dr. N ě m e c : Mohu říci, že nejsem schopen tak rychle zpracovat zprávu, aby mohla být ještě zde konzultována.

Tajemník dr. K u b í n : Posuďte sami. Podle jednacího řádu není třeba, aby zpráva zpravodaje byla schvalována.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze

17/4

taj. dr. Kubín

18.10.1968 - Kj/Br

Upozornil jsem na to, že to je záležitost ryze operativní, aby se do pléna dostalo stanovisko výborů, aby mohlo plénum potom dál o tom jednat, protože plénum ~~xxxxxxxxxxxxxxxx~~^v budou i dál dotazy a rozprava a procedura, která probíhá ve výborech, které jsou objektivními poradními orgány předsednictva a pléna, tam bude na celém fóru pokračovat.

Ken

Předsedající posl. H o f m a n : Soudružky a soudruzi poslanci, stačí toto vysvětlení?(Hlasy: Stačí.) Vystoupení zpravodaje by mohlo být velmi stručné.

Posl. U h e r : To je jeho záležitost.

Posl. B e s s e r o v á : Domnívám se, že my jsme dali zpravodaji svoji důvěru. Na doporučení vedení NS jsme schválili, aby zpravodajem byl soudruh Jan Němec, který se to dověděl před hodinou. Já nevím, jestli je to v jiných výborech, ale aspoň v zahraničním výboru nikdy nebylo mým zájmem, že zpravodajskou zprávu předkládal zpravodaj, kterému jsme věnovali svoji důvěru, výboru ke schválení, nota bene že ani technicky nemůže soudruh Němec tedy předložit zevrubně svoji zpravodajskou zprávu.

Konec konců se domnívám, že je třeba, abychom přistoupili ke schválení smlouvy tak, jak nás k tomu nabádal soudruh

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze

17/5ž

posl. Besserová

18.10.1968 - Kj/Br

Černík, také s chladným rozumem. Že se nemůžeme podávat jenom emocím, a že musíme vidět reálnou skutečnost, jaká tady je. A jestli tady hovoří třeba soudruh Poslanec Žiak, že to národ bolí, to já věřím, soudruzi. Jistě.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

18/1

posl. Besserová

18.10. 1968 - Bu/Le

Je třeba, abychom také velmi kladně uvážili to, očem jsme hovořili na minulé schůzi výboru, kde jsme žádali, aby smlouva byla již udělána, aby věci byly dány do právního vztahu na základě čs. zákonů, kde jsme hovořili o tom, že si náš lid přeje odsun vojsk. Pokud si pamatuji, na společné schůzi zahraničního, branného a bezpečnostního výboru i ústavně právního výboru, kde byl přítomen před. vl. s. Černík, bylo řečeno, že jde o to, aby smlouva byla projednána a podepsána co nejdříve, aby ještě do 28. října mohl být proveden určitý odsun vojsk.

Najednou je ~~stavěna~~ otázka, proč se pospíchá. Včera jsem slyšela, že jakmile bude smlouva ratifikována, do tří týdnů až do jednoho měsíce mohou být vyvedeny největší části vojsk z naší země.

Stavíme nyní otázku - máme na tom zájem, nebo ne. Domnívám se, že zájem na tom máme. Přitom mám nejupřímnější vztah k Sovětskému svazu. Mně sovětská vojska nevadila v roce 1945, mně nevádí ani dnes. Notabene osobně mohu prohlásit, že za svůj život vděčím sovětským vojskům, protože sovětsí vojáci otvírali kriminál, ve kterém jsem "seděla" v samovazbě pět a půl roku. Jim jsem vděčna za svůj život, že nás zachránila před trestem smrti. To jsem nikdy nepopírala, nepopírám a nebudu popírat, protože bych si sama sobě musela naplýt do obličeje.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

18/2

posl. Besserová

18.10. 1968 - Bu/Le

Dvacetileté nebo ještě delší zkušenosti spolupráce se Sovětským svazem nám mnohokrát dokázaly, že Sovětský svaz nám chtěl vždy upřímně pomáhat a pomáhal, že nám pomohl v roce 1945, v roce 1948, že nám vždy ekonomicky pomáhal a pomáhá. Nevím, jaké tedy cesty a cesty vedou posl. Žiaka k jeho vystoupení dnes? (Oživení v sále.)

Netřeba se smát, každý řekl svůj názor. Já ho také říkám zcela klidně. Jestliže mluvíme o slušnosti podle bible, je třeba si také říci, je-li slušné podle bible to, že lidé, kteří se ničím neprovinili, byli nazýváni zrádci, jejich jména malována po zdech. Byli to lidé, kteří se snažili o to, aby vůbec došlo ke schůzkám v Moskvě. Byli to i poslanci. A my zde dumáme, zda u nás byla, nebo nebyla kontrarevoluce, kolik bylo kontrarevolucionářů a jaké síly zde zasahovaly.

Jsem přesvědčena, že kontrarevoluce zde byla, že zde zasahovaly vnitřní síly. K 231 má nejen seznam komunistických funkcionářů, ale i jiných funkcionářů pokrokového myšlení, kteří v uplynulých 20 letech pomáhali v naší zemi budovat socialismus. Ti si to nenechávají pro sebe.

Je třeba, abychom podpořili také delegaci. Pro podporu delegace a její snahy, které vyvinula v Moskvě, se vyslovila řada poslanců. Pro tuto podporu a pro podporu naší vlády, které jsme dali důvěru, se má vyslovit i NS schválením této smlouvy.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

18/3

posl. Besserová

18.10. 1968 - Bu/Le

Pro tuto smlouvu budu hlasovat, ne proto, že mi to někdo nakomandoval, ale z upřímného přesvědčení, že plnění této smlouvy může vést k politické normalizaci, o které zde bylo hovořeno. Té je nám skutečně v této zemi zapotřebí. Je třeba též řešit ekonomické otázky. Budeme mít dost práce k tomu, abychom každý osvědčil a vydal ze sebe všechno, co můžeme ve prospěch této země udělat.

Nejde jenom hovořit o vlastenectví. Vlastenectví se dokazuje v činech. Celá řada poslanců svůj vlastenecký postoj k této zemi dokázala již v minulosti, kdy se bojovalo proti fašismu. Je třeba, abychom dokázali svůj vlastenecký postoj i dnes, když je třeba dovést tuto zemi a život v této zemi k normalizaci, k řádnému rozvoji a pokračovat na další cestě k socialismu.

Mpř. NS Ž i a k (slovensky): Chci odpovědět posl. Besserové, že zásadu - všechno slušně a podle řádu - nemyslím jednostranně. Myslím vždy pro společenské soužití lidí. Nesouhlasím s vraždou cti a nesouhlasím s označením za zrádce lidi, kteří zrádci nejsou. To stačí.

Posl. ing. F u k o v á (slovensky): Vážené soudružky a soudruzi, velmi se omlouvám, protože se mi nepodaří přednést nějaký ucelený a souvislý projev pro velké vzrušení. Vzrušení, které se nás zmocňuje nejen pro to, co se stalo 21. srpna,

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

18/4 Ž

posl. Fuková

18.10. 1968 - Bu/Le

ale pro to, co přetrvává dodnes, i pro samotný duch jednání, jak musí poslouchat projevy komunistických kolegů poslanců a jejich názory. Ještě jednou se omlouvám.

Nikdo z lidí, z poslanců, kteří zde vystupovali s kritikou, s nesouhlasem některých pasáží a formulací nebo s celým postupem, nemůže být označován za kontrarevolucionáře. (Posl. Beserová: Nikdo je neoznačuje!)

Chci se přihlásit k dokumentům, které přijalo NS v době od 21. do 28. srpna. Chci zdůraznit, že se nehlásím k žádným extrémistickým skupinám. Zatím sice nikdo jiné kromě K 231 a KAN neoznačil. Uznávám, a mám i morální právo, abych takto vystupovala, že docházelo k nedostatkům a chybám ve velkém obrozovacím procesu po lednu. Sama jsem byla předmětem osočování a neměla jsem dosti možností hájit své jméno. Avšak přece jen jsme nepotřebovala na ochranu své cti a svého jména ani okupaci, ani přítomnost sovětských vojsk.

Nehlásím se k těmto skupinám, ale hlásím se jako poslankyně NS k dokumentu NS přijatým v těchto dnech. V těchto dokumentech nebyla řečena ani jedna věta, nic protisocialistického a nebyla tam žádná protisovětská kampaň. Byly jen konstatovány smutné skutečnosti.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze

19/1

posl. Fuková

18.10.1968 - ší/pb

Velmi dobře si vzpomínám, není tomu ani rok, co jsem vystupovala na půdě zahraničního výboru s vyznáním nejupřímnější lásky k Sovětskému svazu s výzvou, abychom prohlubovali, co nám to může přinést. Chci prohlásit, že není takové síly na světě, ani doma, ani v Evropě, ani imperialismus, ani západní Němci, ani přátelé ani nepřátelé, kdo by mohl narušit můj vztah k Sovětskému svazu. Existovala jediná síla, která to mohla udělat, Sovětský lid - a udělal to, a udělal to nejen u mne.

Soudružky a soudruzi, prosím vás, nepleťme dohromady ideu socialismu a komunismu, sovětský lid a konkrétní čin sovětské vlády 21.srpna. Jsem hluboce přesvědčena, že lidé, kterým dal Sovětský svaz důvěru a kteří stojí v čele Sovětského svazu, se dopustili 21.srpna omylu. Jsou to jen lidé, i komunisté se mohou dopustit omylu. Jsem o tom hluboce přesvědčena, že v historii dojde k přehodnocení tohoto kroku. Jsem hluboce přesvědčena, že tento krok nebyl jenom proti zájmu mne osobně, ale proti zájmům Čechů a Slováků, že byl zradou na vlastní myšlenke socialismu.... (výkřiky posl.Besserové.) Ano, bylo narušeno všechno, co bylo propracované, k čemu jsme se hlásili a hlásíme na mezinárodním fóru i doma. Promiňte, opakuji znovu - nepřerušujte mne - ta událost byla zrada na těch principech. Je to věc těchto představitelů a lidí. Není to můj subjektivní názor. Zatím jsem nenašla dost důkazů, aby se směly ty věci dělat.

Současné moje vzrušení je motivováno tím, že jsme se v těchto osudných dnech srpnových i dnes hlásíme k našim představi-

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze

19/1

posl. Fuková

18.10.1968 - ší/pb

Velmi dobře si vzpomínám, není tomu ani rok, co jsem vystupovala na půdě zahraničního výboru s vyznáním nejupřímnější lásky k Sovětskému svazu s výzvou, abychom prohlubovali, co nám to může přinést. Chci prohlásit, že není takové síly na světě, ani doma, ani v Evropě, ani imperialismus, ani západní Němci, ani přátelé ani nepřátelé, kdo by mohl narušit můj vztah k Sovětskému svazu. Existovala jediná síla, která to mohla udělat, Sovětský lid - a udělal to, a udělal to nejen u mne.

Soudružky a soudruzi, prosím vás, nepleťme dohromady ideu socialismu a komunismu, sovětský lid a konkrétní čin sovětské vlády 21.srpna. Jsem hluboce přesvědčena, že lidé, kterým dal Sovětský svaz důvěru a kteří stojí v čele Sovětského svazu, se dopustili 21.srpna omylu. Jsou to jen lidé, i komunisté se mohou dopustit omylu. Jsem o tom hluboce přesvědčena, že v historii dojde k přehodnocení tohoto kroku. Jsem hluboce přesvědčena, že tento krok nebyl jenom proti zájmu mne osobně, ale proti zájmům Čechů a Slováků, že byl zradou na vlastní myšlenke socialismu.... (výkřiky posl.Besserové.) Ano, bylo narušeno všechno, co bylo propracované, k čemu jsme se hlásili a hlásíme na mezinárodním fóru i doma. Promiňte, opakuji znovu - nepřerušujte mne - ta událost byla zrada na těch principech. Je to věc těchto představitelů a lidí. Není to můj subjektivní názor. Zatím jsem nenašla dost důkazů, aby se směly ty věci dělat.

Současné moje vzrušení je motivováno tím, že jsme se v těchto osudných dnech srpnových i dnes hlásíme k našim představi-

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze

19/2

posl. Fuková

18.10.1968 - ší/pb

lům, kteří stojí v čele KSČ. Hlásíme se k soudruhu Dubčekovi, hlásíme se k prezidentovi republiky a jeho postoji, hlásíme se k předsedovi NS s.Smrkovskému, hlásíme se k předsedovi vlády s.Černíkovi, ale neslyšela jsem z jejich úst nic takového, jako tu povídal soudruh David, nic takového, co by potvrzovalo takové názory ani z úst předsednictva KSČ. Jsem komunistická poslankyně, ale neslyšela jsem, že by někdo byl přiznal, že tu byla kontrarevoluce a že by byl nutný zásah proti ní okupací.

Souhlasím naprosto s tím, co říkal s.Vaculík, že jde o různost pojetí, že je to proces. Prosím, abychom chápali i postoje našeho lidu, i poslanců, jak jednal. V historickém procesu se naše národy zformovaly v socialistickou zemi a po takovém činu, jaký se stal 21.srpna, může následovat zase jen proces obnovení důvěry.

Chci říci shodně se s. Žiakem, že ^{ne} ~~hzně~~ bude záležet na tom, co my prohlásíme, ale bude záležet na konkrétních činech druhé strany, na důkazech, kterým chceme upřímně věřit. Jedině takovýmto procesem důkazů může dojít k obnovení důvěry a bude dán prostor, abych nemusela nikdy odvolávat to, co jsem hovořila na adresu styků se Sovětským svazem.

Když dnes i včera velmi vážně vážíme svůj postup v souladu se svým svědomím a v souladu s - neříkám celým národem, neboť soudruzi tu vystupující jsou také součástí národa - ale v souladu s tou částí národa, která ne jednou, ale mnohokrát podala svědectví o svých názorech v bezpočtu rezolucí a na bezpočtu

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze

19/3

posl. Fuková

18.10.1968 - Ší/pb

schůzí mnohokrát podala svědectví o svém konkrétním postoji k okupační armádě. Toto vážím, zda mám vystupovat v souladu s vůlí národa a vlastním svědomím, anebo udělat nějaké výhrady se svým svědomím, protože uznávám odpovědnost sebe jako poslance. Rozumný přístup k věci vyžaduje odpovědný postup. Ale nehněvejte se, myslím, že rozum i cit žijí v symbióze, musíme mezi nimi hledat řešení. Pokud jde o funkci Národního shromáždění, nebyla dosud zmínka o 21.srpnu. Ani se mne nikdo neptal, jaký je můj názor na situaci doma nebo ve světě. Funkce Národního shromáždění ale nebyla dostatečně respektována, nebyl dbán ani jeho jednací řád, předsednictvo NS dosud neprojednalo projednávanou smlouvu a nepřikázalo ji výborům k projednání.

Tedy nejsem to já, kdo ignoroval svou poslaneckou funkci a právo, ale ta druhá strana. Proto vás prosím, abyste - jak jsem v tom smyslu také na stranické schůzi vystoupila - chápali, že svým způsobem při hlasování musíme demonstrovat věrnost tomu, co představitelé naši tlumočili, abychom neměnili názory. Chci být věrna vlastnímu názoru. (Posl.Litvajová: Když to uděláme všichni, jak to dopadne?) Soudružko Litvajová, myslím, že máš též svůj rozum a svoje svědomí. Neovlivňuji tebe, vyjadřuji svůj názor. (Hluk. Předseda žádá o klid. Hlas: Alibistických věcí jsme už slyšeli mnoho.)

Končím, protože mne uráží takovýto způsob projednávání. Nebudu tak pokračovat. (Hluk, výkřiky.)

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze

19/4 ž

18.10.1968 - šířpb

Předsedající posl. H o f m a n : Každý má právo na svůj názor. (Hlas: Ale novináři nemají právo, aby křičeli!)

Posl. dr. S e k a n i n o v á : Hlásím se, abych se ohradila proti výroku posl. Litvajové o alibistických názorech. Ohražuji se ještě jednou.

Posl. U h e r : Soudružky a soudruzi poslanci: Dostali jsme k projednání smlouvu, která byla podepsána představiteli vládních orgánů dvou zemí. Po důkladném vysvětlení metod naší vlády soudruhem Hamouzem a náměstkem ministra zahr. věcí s. Pudlákem, ať již někteří pomocí emocí a mnozí pomocí rozumu, mnozí ale i srdcem a rád bych řekl zásadou komunisty vlastence, ale také uznávající zásady proletářského internacionalismu, jak se na marxistu-komunistu sluší, mnohé problémy zde vysvětlili a zdůrazňovali. Možná, že v rozdílných názorech, v rozdílných vystoupeních k některým věcem.

Přesto bych chtěl dnes, i když ÚV naší strany dosud neprovedlo historické zhodnocení událostí mezi lednem až srpnem, a i když mnohé věci mohou velmi úzce prolínat naše vnitřní věci s mezinárodními, věřím, že ÚV věci posoudí a do určité míry to, co při jednáních ať zde nebo v Moskvě nebylo ještě jednoznačně přiznáno - včera o tom hovořil i předseda naší vlády s. Černík a dnes s. Hamouz - myslím, bude bráno do objektivní pravdy. Mnoho slov, která dnes a která od 21. srpna ať z emocí či jiných důvodů byla pronesena, budou revidována.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

20/1

Posl.Uher

18.10.1968/Pr/B1

Je mnoho a mnoho názorů na podkladě historických faktů, kterých není málo a nejsou srovnávány jenom jednostranně. Ukazuje se jaké nebezpečí zde vyplývá a člověk je dost starý, mám něco za sebou a nevím zda-li jednou neřeknu, že po druhé děkuji Sovětskému svazu a jeho armádám za život. Jednou jsem již ten důvod měl, soudružka Klenňová o tom hovořila. Možné, že podruhé to někdo z nás neprokáže, nevím zda-li přišli předčasně nebo bylo-li dost věcí a dost sil, abychom svými vlastními silami otázky řešili. Nevím, zda-li by se tyto věci měly odehrávat později, nebo zda-li by se opakovaly. Viz Maďarsko. Víme, co řekl včera s.Černík a poslanci komunistické strany, kteří tam byli přítomni. Velmi podrobně byla zaznamenávána některá čísla, pokud jde o západní armády, vojska americká, německá a kanadská, která jsou na území západního Německa. Mne velmi mrzí, že když jediný pluk tzv.spojenců má odejít z německého území, jsou tu velké demarše, aby tam tento pluk zůstal vedle půlmilionové armády západoněmecké a více než 250 tisícové armády jejich spojenců. A u nás je jednoznačná snaha, jak zde o tom někteří hovořili, dostat co nejrychleji armády Varšavského paktu z našeho území. Nechci dnes oponovat s.posl.Žiakovi nebo jiným. Historie prokáže, kdo má pravdu. Dovolte mi však jen malý citát z dopisu našeho redaktora - dopisovatele Přemysla Tvaroha z USA, kde mluví o volební kampani Jestřába Wallase a kandidáta na místo jeho vicepresidenta, jednask 61 letého leteckého generála Curtise E.Le-May, kterého nyní Wallas poslal pryč, jak píše Tvaroh,

Archiv Poslanecké sněmovny©

Společná schůze výborů

20/2

Posl.Uher

18.10.1968/Pe/Bl

aby svými otevřenými názory neztěžoval záměry, které má Wallas i Nixon a celá jeho kohorta, která usiluje o dosažení presidentského křesla. Tvaroh říká: "Jakým prismatem se dívá generál na svět vyplývá z prohlášení, v němž se praví: Svobodný svět je ~~válka~~ ve válce s komunistickým světem i když se pořád nestřílí."

Dobře víte, jaké obavy má pokrokový, mírumilovný a demokratický svět, před tím co se stane v listopadu v USA, kdy se dostanou k moci takové síly, které žádají jen vystupňování války ve světě, ve Vietnamu, případně použití atomových zbraní.

Za 3-4 měsíce budeme mnohé věci posuzovat lépe než je můžeme posoudit dnes a já znovu říkám v souvislosti s některými vnitřními problémy, které ještě nejsou historicky zhodnoceny, i s problémy mezinárodní politiky. Nejenom, že budu hlasovat pro smlouvu, ale z pocitu rozumu o zabezpečení bezpečnosti našeho státu, naší republiky i celého socialistického tábora, případně všech progresivních a pokrokových sil celého světa, jsem přesvědčen, že sovětská armáda na území naší republiky a armády z přátelených zemí nejsou na škodu - podtrhuji, společnému socialistickému úsilí.

Předseda s.H o f m a n: Děkuji posl.Uhrovi. Hlásí se ještě někdo do rozpravy? (Nikdo se nehlásí.) Není-li tomu tak, dávám slovo místopředsedovi vlády Hamouzovi.

Mpř.vlády s.H a m o u z: Soudružky a soudruzi, není možné, abych prováděl shrnutí a závěr, myslím, že by to nebylo ani správné.

Archiv Poslanecké sněmovny©

Súčlečná schůze výborů

20/3 Ž

Mpř.vlády Hamouz

18.10.1968/Pe/Bl

Myslím, že těch několik upřímně míněných poznámek bude snad stačit k tomu, abyste nás pochopili. Myslím, že by bylo naprosto nesprávné, kdyby naše debata nebyla vzrušená, kdyby se zde neodrážely různé stanoviska a názory. Mám za to, že tomu tak zákonitě muselo být. Jde o vážná opatření a diskuse ukazuje, že nikomu z nás, ať mluvil z těch nebo oněch pozic nejsou další opatření lhostejná, což víceméně popírá, že by tato diskuse byla formální. Mám za to, že šla k jádru věci.

Chtěl bych jen připomenout poslancům Národního shromáždění, že jsme projednali vládní prohlášení, které vycházelo z moskevských protokolů a že úkol naší delegace nebyl jiný, než v duchu tohoto vládního programu a prohlášení rozpracovat a uzavřít některé z těchto otázek, které jsou velmi důležité, nejen pro konsolidaci našich poměrů, nýbrž i pro další zdravý polednový vývoj. Je to přímá i nepřímá odpověď na to, z jakých pozic jsme byli povinni vycházet, abychom respektovali v plném rozsahu to, co Národní shromáždění usneslo. Tím jsou také dány naše pozice i odpověď na bratislavské dohody, které jsou součástí této dohody a vláda předkládá tento návrh a staví se jako státní orgán za ^{toto} uzjednání. Myslím, že budu správně pochopen, jestliže řeknu jako poslanec NS, že zde i jinde jsme vycházeli při jednání z toho, že nemůžeme jenom stále hlásat to, co by lidé chtěli slyšet - mnohdy oprávněně - ale že jsme povinni dávat také východiska ze situace a tím i řešení.

Společná schůze výborů

21/1

mpř. vlády s. Hamous

18. 10. 1968 - Or /če

O to jsme se pokusili, posuďte sami. Myslím, že předkládaná smlouva je čestnou smlouvou, která řeší mnoho palčivých otázek, i když ještě neřeší vše, co bychom chtěli řešit. Všechno má svůj prostor a čas, podmínku.

Mluvíme často o tom, že jsme malý národ, malý stát, malé národy Čechů a Slováků. Mám za to, že velikost právě nás početně malých národů je v tom, zda dokážeme svou velkomyslností a velkorysostí se přednést přes to, co nás bolí, a také ukazovat reálně, co je třeba dělat nejen ve svůj vlastní prospěch, ale i pro další vývoj. O to jsem vás chtěl požádat s tím, že ne-li tomu, co říkám já, uvěřte holým faktům, že takto postupovali při jednání delegace, naši vedoucí představitelé soudruzi Svoboda, Dubček a Smrkovský, pod jejichž přímou direktivou jsme spolu se soudruhem Černíkem a ostatními členy delegace jednali. Takto jsme postupovali a takovým způsobem vám předkládáme účty, když jsme předběžně, v průběhu jednání i po jednání všechny tyto otázky projednávali.

Jestliže zde tedy je důvěra, myslím, že z té je třeba vycházet. Obracím se znovu na vás, abyste v zájmu dalšího rozvoje socialistického společenství naší republiky, konsolidace poměrů, vztahu k socialistickému společenství ostatních zemí a také vývoje ve světě jako socialistická země podpořili při projednávání v parlamentě návrh smlouvy, který jsme vám předložili, svým hlasováním pro. Děkuji vám.

Společná schůze výborů

21/2

18. 10. 1968 - Or/če

Nám. min. národní obrany generál D v o ř á k : Soudružky a soudruzi, s. posl. Gudrich se ve svém vystoupení zmínil o tom, že jste byli náčelníkem generálního štábu nepřesně informováni, pokud se týká pobytu vojsk NDR na našem území. Byl bych velice nerad, kdyby zůstal pocit, nebo dokonce přesvědčení u vá-s o tom, že představitel naší lidové armády nepřesně informuje soudruhy poslance.

Pokud se dohoda zmiňuje o odchodu vojsk také Německé demokratické republiky, pokládám to za vyjádření právního faktu, že vojska NDR vstoupila na naše území, i když v dalších dnech nebyla našimi orgány zjištěna a také i ze strany sovětských vojenských představitelů byli naši vedoucí soudruzi ujištěni, že se již nenacházejí na území ČSSR. Tedy v prvních dnech vstoupila na naše území, později zjištěna na našem území nebyla. Ovšem příslušníci armády NDR jsou příslušníky spojených štábů, které se nacházejí na našem území. Proto se také v sovětské terminologii mluví o vojscích spojených a v těchto štábech také dnes příslušníci armády NDR jsou. Jde o určitý počet důstojníků, kteří jsou součástí tohoto štábu.

Tolik k informaci náčelníka generálního štábu, která byla a je správná.

Zprav. posl. N ě m e c : Soudružky a soudruzi, po vzrušené diskusi, která proběhla na společné schůzi našich výborů bych chtěl říci jen několik málo poznámek.

Společná schůze výborů

21/3

zprav. posl. Němec

18. 10. 1968 - Or/če

Myslím, že Národní shromáždění dnes přistoupí k závažnému aktu, ke schvalování smlouvy o pobytu sovětských vojsk, a tím současně také k důvěře vládě, jejímž předsedou je s. Černík. Tato smlouva, byť dočasná a neřešící v daném okamžiku úplný odchod vojsk, je po mém soudu aktivním a pozitivním článkem při plnění moskevských dohod a to jak ze sovětské, tak i z čs. strany. Bylo několikrát zdůrazněno, a to prvním tajemníkem ÚV KSČ s. Dubčekem na plenárním zasedání ÚV strany 31. 8., soudruhem Černíkem v jeho vládním prohlášení 12. 9., že moskevské protokoly dávají určitý prostor pro pokračování v polednové politice, v demokratizačním procesu rozvoje naší socialistické společnosti.

Jde tedy o to, abychom jak v Národním shromáždění, tak i v jiných politických orgánech pochopili jednu věc, zda tento určitý prostor chceme rozšiřovat tím, že budeme vzájemně upevňovat důvěru, anebo zda jej chceme zužovat. Já se domnívám, že některé hlasy, které zde zazněly, byť i velmi progresívně, mají opačnou tendenci, ke zužování tohoto prostoru pro rozvoj polednové politiky. Myslím ovšem jejích pozitivních aspektů a ne negativních jevů, jichž také nebylo pomálu. Domnívám se, že soudruzinovináři, kteří často různými poznámkami komentují naše jednání, by se měli i nad touto otázkou zamyslet.

Společná schůze výborů

21/4 ž

zprav. posl. Němec

18. 10. 1968 - Or/če

V moskevských protokolech je také 15. článek, který mluví o rozvoji tradičního čs. - sovětského přátelství. Bylo by vhodné, kdyby se stejnou intenzitou, jak jsme zaznamenávali protisovětské hlasy v publikačních prostředcích, zejména v květnu, v červnu a později, se objevily i pozitivní hlasy. Jsem přesvědčen, že pouze takováto politika, politika nejen slovy vyznávat presidenta republiky, ústřední výbor strany a vlády, ale také činy, je politikou, která může prospět našemu lidu.

Na základě diskuse vás prosím, abyste mne zmocnili přednést na plenární schůzi tento návrh schvalovacího usnesení:

Národní shromáždění ČSSR souhlasí se smlouvou mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Svazu sovětských socialistických republik o podmínkách dočasného ppbytu sovětských vojsk na území ČSSR podepsanou v Praze dne 16. října 1968.

22/1 k

18.10.1968-Or/Gr

Společná schůze výborů

~~XXXX~~

Předs.posl. H o f m a n n : Soudružky a soudruzi, myslím, že vzhledem k tomu, že všechny výbory jsou usnášení schopné, můžeme hlasovat společně. Kdo souhlasí s tímto návrhem?, jak byl předaslán s.zpravedajem?

Posl. S e k a n i n o v á : Jestli jsem to správně sledovala, soudruh přečetl návrh schvalovacího řízení.

Předs.posl. H o f m a n n : Ano, je to tak: že výbory souhlasí, aby plénu bylo doporučeno toto usnesení.

Soudružky a soudruzi poslanci, kdo tedy souhlasí, aby výbory doporučily plénu toto usnesení? /Většina/. Kdo je proti? Čtyři. Kdo se zdržel hlasování? Dva.

Soudružky a soudruzi, tím končím naši schůzi.

/Schůze skončena ve 12.33 hod./

Ověřovatel:

BBV

[Handwritten signature]

předseda:

BBV

[Handwritten signature]

ústavní právní výbor

ověřovatel

mládežnický výbor

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

schůze výborů

ústavní právní výbor

ověřovatel

[Handwritten signature]

schůze výborů